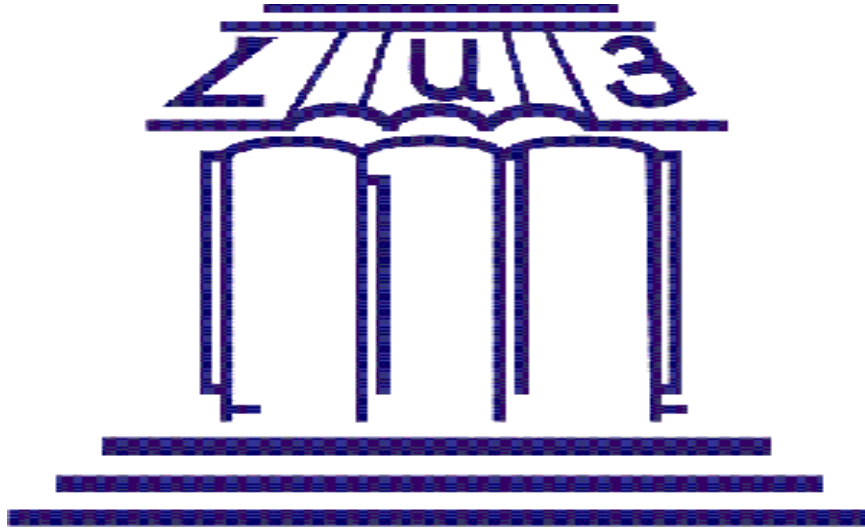

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Vjerec to
Unpuplatef appu

1905

84
- 82

40/10/1900

84-3

Մ-79

այ.

ԴԸ ՄԵՐՍՈՒ

ՏԻՑԻԷՆԻ ՈՐԴԻՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՐԿԱԿԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐԿԱԿԱՆԱԿԱՆ

№

ԹԻՖԼԻՍ

Ո. ԽԵՆԿԵՆԻՍ.

ԹԱԻԲԻՉ

ԱՏՐԱՍՏ. ՀԱՅ. ԹԵՄ. ՏԱԿԱՐԱՆ.

ԴԻ. ԵԳԻՍՏԵՍ ՄԻՐՈՒՄԵՆԻ

1905

NOV 20 2010

20 APR 2006

ԹԱԻՐԻԶԻ ԱՏՐՊԵՏԱԿԱՆՆԻ ՀԱՅՆԵՐԻ

ԹԵՄԵԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆՈՒՄ ԾԱԽԻՈՒՄ Է

ԱՏՐՊԵՏԻ ՀՐԱՏՈՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կ. ԿԱՌԱՅԿԻ - ԿՈՂՈՆԻԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒ-
ԹԻՒՆԸ քարգ- Ռ. Խանազատանի. երկու դո-
Ռ. ԽԱՆԱԶԱՏ-ԻԳԵԱԼԻՉՄ ԹԷ ՄԱՏԵՐԻԱԼԻԶՄ

Ուսումնասիրություն. սառը ճն. սառը կ.
ՕՏԱՐ ՓՆՋԵՐ Բ. Հիւսի, ՀԱՅԸԶԻՅ Թարգ. Պարս-
կերէնից Մ. Վ. Մախուդեանի. գիճն է մէկ դո-
հանը ճիճ կող.

ԴԻՄԱԿՆԵՐ, ԵՐԳԻՄԱԿԱՆ, ԶՐՈՅՅՆԵՐ Ա. Տ—Տ.
գիճն է — երեւ դո. կամ իսուն կպ.

Օ, ՇՐԵՅՆԵՐԻ ԱՆՈՒՐԶՆԵՐ ԹԱՐԳ. Ռ. Խ. ԵԻ
Տ. Տ գիճն է — ասանճիճ շանի. կամ ասանճիճ կող.
ՏԻՅԻԷՆԻ ՈՐԴԻՆ, ՎԷՊ — ԹԱՐԳ. Ռ. ԽԱՆԱԶԱՏ-
գիճն է մէկ դո, հան կող.

դիմել TAURIS, A L' IMPRIMERIE DU

DIOCÈSE ARMÉNIEN

Կարելի է գիմել նոյնպէս Թիւլիս Կենտրոնական
Եւ Պուսսեմբերգ գրականաւանդները:

ՅԻՇԱԳԻՆ ՆԻԷՐ

ԽՐ ՍԻՐԵԼԻ ԸՆԿԵՐ

ԱՏՐՊԵՏԻՆ

ԹԱՐԳԻՄԸՆԶԻՅ

85-67891

03 JUL 2013

0002 99A 03

6708

ՏԻՑԻԷՆԻ ՈՐԴԻՆ

ԶՐՈՅՑ

I

1580 թվականի փետրուար
ամսին մի երիտասարդ լուսածե-
ղին անցնում էր Աննետիկում
պիացեստայի վրայով: Նրա հա-
գուստը անկարգ վիճակի մէջ էր,
գլխարկը, որն վրան մի գեղեցիկ
գունաւոր փետուր էր, ֆրֆրում,
խրւած էր մինչև ականջները:
Մեծմեծ բոյլերով նա գնում էր
դէպի Եսկուսոնների եղերքը, յի-
տեից քարշ տալով թուրն ու
րղամիդը, և արհամարհանքով լոք

էր տալիս զեանի վրայ պառ-
կոտած ձկնորսների վրայից: Պայ-
լի կամուրջին հասնելով, նա կանգ
առաւ և նայեց իր շուրջը: Լու-
սինը մայր էր մտնում Ժիւղեկկայի
յետեւը, և արշալոյսը ոսկեղո-
ծում էր դուրսերի պալատը: Հա-
րեան պալատից մերթ ընդ մերթ
թանձր ծուխ ու փայլուն բոցեր
էին դուրս ցայտում: Գերաներ,
բարեր, մարմարիոնի ահագին կը-
տորներ, հալարաւոր բեկորներ լըր-
ցրել էին բնատեղի ջրանցքը: Գեո-
րոլորովին չմարած հրդեհը նոր
էր խորտակել ջրերի մէջ տեղում
պատրիկի բնակարանը: Ժամանակ
ժամանակ կայծերի խուրձեր է-
ին վեր բարձրանում և այդ ա-
ւերիչ լոյսի շնորհով մի զին-
ւոր էր նկատուում հրադանը
ուսին աւերակների մէջ հսկե-
լիս:

Բայց ինչպէս երևում էր մեր
երիտասարդին չէր հետաքրքրում
ոչ այդ աւերիչ տեսարանը, ոչ էլ
երկնքի գեղեցիկութիւնը, որ ամենա-
թարմ ու նուրբ գոյներով էր լու-
սաւորւած: Նա մի բանի վայրկեան
հորիզոնին նայեց իբրեւ թէ կա-
մենալով իր թորմոշած աչքերը
հանգստացնել. բայց բացուող օրւա
լոյսը կարծես թէ նրան դուր չե-
կաւ, որովհետեւ նա, փաթած-
ւելով քլամիդի մէջ, վաղելով շա-
րունակեց իր ճանապարհը: Շու-
տով նա դարձեալ կանգ ա-
ռաւ մի պալատի դռան առաջ ու
բաղխեց: Ծառան ճրագը ձեռ-
քին բռնած իսկոյն բացեց դու-
ռը:

Ներս մտնելիս շուրջ նկատ
կրկին մի հայեայր զոյն երկնքի
վրա ու բացազանչեց:

— Բաղրոսը գիտենա, որ իմ

բարեկենդանը թանգ է նստում:

Այդ երիտասարդի անունն էր Պօլպօնիօ Ֆիլիպպօ Ա. եցել-լիս: Դա Տիցիէնի երկրորդ որդին էր՝ մի խելօք ու հարուստ երեւ-կայութեան տէր տղա, որի վրա հայրը ամենափառաւոր յոյսեր էր դնում, սակայն խաղամոլութիւնը նրան տանում էր դէպի անվայել կեանք:

Չորս տարի էր միայն, ինչ մեծանուն նկարիչը և իր մեծ որդին—Օրացիօն մեռել էին գրեթէ միաժամանակ և երիտասարդ Պիպօն չորս տարւա ընթացքում այդ կրկնակի ժառանգութիւնից մնա-ցած ահագին կարողութեան մի լաւ բաժինը արդէն վատնել էր: Փոխանակ ընութիւնից օժտւած իր տաղանդները զարգացնելու և իր անւան փառքը պահպանելու, նա ցորեկները քնելով էր անցկացնում:

Իսկ զիշերները խաղում էր մի ինչ որ իշխանուհի, կամ գօնէ իշխա-նուհի կոչւող, Օրսինի-ի մօտ, որը Ա. Ենեատիկի երիտասարդներին սը-նանկացնելը իր համար արհեստ էր դարձրել: Այդ տիկնոջ մօտ ա-մեն իրիկուն աղնւականներից ու կուրտիզաններից բաղկացած մի բաղմամարդ խումբ էր հաւաք-ւում: Այնտեղ նրանք թէ ընթ-րում, թէ խաղում էին և, որով-հետեւ ընթրիքի համար ոչինչ չէ-ին վճարում, ուստի, հասկանալի է, որ բնակարանի տիրոջ վարձա-րելու հոգսը զարեբին էր մնացել: Մինչ սեփեցները անհետանում էին կոյտերով, մինչ Կիպրոսի գինին հոսում էր առատութեամբ, իրա-րու աչք ուներով անելը իր գործը առարում էր և կրկնակի յիմա-րացած գոհքը պնտեղ էին թող-նում թէ իրանց դրամը և թէ ի-

րանց խելքը:

Հէնց այս վտանգաւոր վայրից էր, որ մենք տեսանք այս պատմութեան հերոսին զուրս գալին և նա այս զիշերը միայն մէկ հատ կորուստ չէ որ ունեցել էր: Գրպանները փառ-սառ-ով դատարկելուց զատ, Գոլֆինս պալատի հըրդեհի մէջ կորել էր և նրա միակ նկարը, որ նա նկարել ու վերջացրել էր, իր ամբողջ կիանքի մէջ, այն նկարը: որին բոլոր հասկացողները մի գերազանց գործ էին համարում: Նկարի նիւթը պատմութիւնից էր առնւած և այնպէս կենդանի էր արտայայտւած ու այնպիսի հմուտ վրձինով նկարւած, որ նա կարող էր նոյն իսկ իրան. Տիցիէնին արժանի լինել: Մի հարուստ սենատորի ծախւած լինելով, այդ կտաւը նոյն վաճառն էր ունեցել, ինչ ունենում են

թանկագին գործերի մեծ մասը, մի ծառայի անզգուշութիւնից մոխիր էին դառել այդ կարգի հարստութիւնները: Բայց Պիպոն դրա մասին շատ քիչ էր հոգս անում, նա միայն մտածում էր չար բախտի մասին. որ անսովոր կատաղութեամբ հալածում էր իրան և այն չարերի մասին, որոնց շնորհով տարւել էր:

Վերադառնալով տուն, նա յետ քաշեց սեղանի սփռոցը ու սկսեց համրել պահարանում մնացած փողերը: Եւ որովհետեւ նա բընականից ուրախ ու անհոգ բնաւորութեան տէր մարդ էր, ուստի ծառայի օգնութեամբ շօրեր հանելուց յետո, խալածը հազաւ ու նստեց լուսամուտի մօտ: Նկատելով որ լոյսը արդէն բոլորովին բացւել էր, մտածեց, թէ արդեօք հարկաւոր է՞ր լուսամուտների փեղ-

կերը գոցել ու անկողին մտնել
 թէ ինքն էլ ուրիշներին պէս վեր
 կենալ: վաղուց է նրան չէր պա-
 տահել տեսնել արեգակը արեւ-
 լեան կողմում և երկիրն էլ սովոր-
 ականից պայծառ էր թւում նրան:
 Նախ քան արթուն մնալ թէ քնել
 որոշելը, քնի դէմ կուելով, նա իր՝
 սովորական շոկոլադե խմեց պատըշ-
 դամբում նստած: Հենց աչքերը
 փակւում էին, նրան թւում էր, թէ՝
 տեսնում է սեղան, շարժող ձեռ-
 քեր, գունատ դէմքեր և լսում ջա-
 րերի ձայնը: — Բնչ օրհասական
 բախտ, մրմնջում էր նա, միթէ հա-
 լատալի՝ բան է, որ տասն և հին-
 գով տարւել է եւ նա տեսնում էր
 իր սովորական հակառակորդ ծե-
 րունի Ախապասիանօ Մեմմօնին, որը
 և ապան ու ութ էր բերում ու տի-
 րանում էր սեղանի վրա զարսած
 ոսկուն: Այդ ժամանակ, վատ երու-

ղից սթափւելու համար, նա յան-
 կարծ բաց էր անում աչքերը ու
 դիտում ծովեզրով անցնող աղջիկ-
 ներին: Նրան թւաց թէ հեռում
 մի դիմակաւոր կին է տեսնում: Հ-
 նայած որ բարեկենդանի օրեր էին,
 այնուպէսնայնիւ նա զարմացաւ
 որովհետեւ աղբատները չեն դիմա-
 կաւորւում, իսկ Անետիկցի տիկ-
 նոջ պդ ժամին ոտքով տանից
 դուրս գնալը տարօրինակ էր՝
 Բայց նա շուտով նկատեց, որ դի-
 մակ կարծածը մի խափշիկ կնոջ
 դէմք էր, որին աւելի մօտիկից դի-
 տելով բաւական լաւ հագնւած գը-
 տաւ: Այդ կինը շատ արագ էր բայ-
 լում և յետեից փչող բամու մի
 հարւածը նրա ծաղկաւոր շրջա-
 դգեստը ապրերին հպելով: վայե-

* Հին ժամանակներում բարեկենդան-
 ներին Անետիկում դիմակով էին գուրս
 դալիս: Ծ, 2.

լուչ կոնսուրնեռ նկատեց: Պիպօն
հեռացաւ պատշգամբից և ոչ ա-
ռանց զարմանքի տեսաւ, որ կինը իր
դուռն է բաղխում:

Դռնապանը ուշանում էր բա-
նալու:

— Ին՞չ ես գանկանում, ձայն
նստեց երիտասարդը: Արդեօր գոր-
ծըդ ի՞նչ հետ է, թուխիկ: Իմ ա-
ռանք վեցելիս է ու եթէ ուշա-
նում են դուռը բանալ, ես ինքս
կգնամ բանալու:

Խափշիկ կինը գլուխը բարձ-
րացրեց:

— Չեր անունը Պամպօնիօ Աւ-
ցելիօ է՞:

— Այո, կամ Պիպօ ինչպէս
կուղենաս:

— Դուք Տիցիէնի որդի՞ն էք:

— Պատրաստ եմ հրամանիդ,
ի՞նչով կարող եմ քեզ ծառայել:

Պիպօի վրա մի սուր ուհե-

տաքրքիր հայեացք գցելուց յետո,
խափշիկ կինը մի բանի քայլ յետ
դնաց, ճարպիկութեամբ պատշ-
գամբի վրա նստեց մի փոքրիկ
արկղ լծղծի մէջ փաթած, յե-
տո՝ արագութեամբ փախաւ: մերթ
ընդ մերթ յետ նայելով, Պիպօն
վեր առաւ արկղիկը, բացեց և դը-
րա մէջ մի սիրուն բամբակի մէջ
փաթած բիսա գտաւ: Նա իս-
կոյն ենթադրեց, որ բամբակի մէջ
մի նամակ էլ լինելու է այդ դէպ-
քը բացատրող: Յիրաւի, տոմսակ
կար այնտեղ, բայց նա էլ նոյն
չափ խորհրդաւոր էր, ինչպէս և
մնացեալը, որովհետեւ տոմսակում
հետեւեալ խօսքերն էին գրած:

Դժափազանց թեթեւ կերպով
մի ծախսեր իմ մէջ եղածը, երբ
տանից դուրս գալու կլինիս, մե-
ջըս մէկ ոսկի միայն գցիր, այդքանը
բաւական է մէկ օրւան համար, և

եթէ պզ մէկ ոսկուց մի բան էլ ա-
ւելնա, որչափ էլ նա քիչ լինի,
գարձեալ կարող ես մի աղքատ
գտնել, որը շնորհակալ կ'լինի
քեզանից պզ մնացորդիդ համար:

Երբ երիտասարդը մի հա-
րիւր տեսակ շուռ ու մուռ տւեց
արկղիկը, տնդղեց քիսան, կրկին
անգամ ծովեզերքին նայեց ու երբ
բոլորովին համոզւեց, թէ այլևս
ոչ մի բան չէ կարող հասկանալ:
Շուտով է խոստովանել, մտածեց
նա, որ այս նւէրը մի հազարապիւտ
բան է, միայն թէ շատ վատ ժա-
մանակ է ինձ եկել: Ինձ տւած
խորհուրդը լաւ խորհուրդ է, բայց
չափազանց ուշ է, Ազրիստիկի յա-
տակը արդէն խորասուշուած մար-
դերին ասել, թէ դուք խեղդւում
էք: Ո՞ր սատանան պիտի այս
բանը ուղարկած լինի:

Պիպօին դժւար չէր հասկա-

նալ, որ խափշիկ կ'ինը սպասուհի
էր, նա սկսեց մտածել, թէ արդեօք
ո՞վ կարող էր լինիլ այն կ'ինը, կամ
բարեկամը, որը պզպիսի մի նւէր
ուղարկէր իրեն, և, որովհետեւ
նա համեստութիւնից կուրացող
մարդ չէր, վճռեց, որ դրա ուղար-
կողը աւելի շուտ մի կ'ին պիտի լինի,
բան թէ ընկերներէից մէկը: Քի-
սան թաւիշից էր, ոսկով բանւած, և
այնչափ նուրբ ու ճաշակով էր կար-
ւած, որ չէր կարելի ենթադրել
թէ խանութից է գնւած: Այս
պատճառով նա իր մօրունը մի-
տոմի սկսեց թւել նախ մենե-
տիկի ամենագեղեցիկ տիկիններին
և ապա նորանցից պակաս գեղեցի-
կուհիներին: Բայց հէնց պզտեղ
էլ նա կանգ առաւ ու ինքն
իրեն հարց տուց, թէ ինչպէս
կարող է հասկանալ, որ մի քանի
ուղարկողը: Այդ քանի թուով նա ու-

16823-58
1765
1681

մենայանդուզն ու ամենաբաղցր երազների մէջ ընկաւ: Մի քանի անգամ նրան թւաց, թէ զուշակել էր, նրա սիրտը սկսեց բարախել, երբ նա ճիգ էր թափում զբաժնի ձեռքը ճանաչել: Կար մի Բոլոնիացի իշխանուհի, որը այդպէս զեղագրական ձևով էր կազմում իր նամակները, նոյնպէս և մի զեղեցիկ զը Բրեսչիա տիկին. որի ձեռագրին էլ փորը ինչ նմանում էր:

Ուրիշ այնքան անախորժ չէ, քան երբ այսպիսի բաղցր երազների ժամանակ մարդ յանկարծ մի անդուրեկան ընկնէ մտաբերում. դա մօտաւորապէս նման է այն բանին, երբ ծաղիկներով ծածկւած դաշտում մանդալիս, ոտը օձի վրա ես կոխում: Միևնոյնը Պիպօն զգաց, երբ յանկարծ մի ոմն Մօննա Բիանչինային մտաբերեց, որը մի քանի

ժամանակից ի վեր նրան տաստիկ ձանձրացնում էր: Մէկ անգամ դիմակահանդէսում այդ կնոջ հետ Պիպօն մի արկած էր պատահել. թէև դա մի բաւական զեղեցիկ կին էր, բայց Պիպօն ոչ մի սէր չէր տածում զէպի նորան: Մօննա Բիանչինան ընդհակառակը, յանկարծ խանդավառել էր Պիպօյով և մինչեւ իսկ ջանում էր սէր նկատել այնտեղ, որտեղ բազաբալարում թիւն կար. այդ կինը նրանից ձեռք չէր վերցնում, յաճախ նամակներ էր ուղարկում և ձանձրացնում նրան իր սիրաբոլորոք յանդիմանութիւններով: Բայց Պիպօն մի օր տանից զուրս գալիս երգուց այլևս չվերադառնալ այնտեղ և շատ հաւատարիմ մնաց իր խօսքին: Այս պատճառաւ էլ նա այժմ մտածեց, թէ իր համար քիսա կարող և ուղարկողը Մօննա Բիանչինան լինե-

լու է: Եյդ կասկածը խորտակեց
նրա ուրախութիւնը ու բաղցր ցը-
նորքները, որոնցով քիչ առաջ
նա փայտալուծ էր. որչափ նա
աւելի էր մտածում, այնքան աւել-
ի հաւանական էր գտնում այդ
ենթագրութիւնը: Ընկնելով վատ
տրամադրութեան մէջ, փակեց
պատուհանը և որոշեց քնել:

Բայց նա չէր կարողանում
քնել. հակառակ բոլոր հաւա-
նականութեան, նա անկարող էր
հրաժարել մի այլ ենթագրութեանից, որը նրա ինքնասիրութիւնն էր շրջում: Նա հակառակ իւր
կամքին, շարունակեց երազել. եր-
բեմն նա բւերում էր մոռանալ քի-
սան ու չմտածել նրա մասին,
երբեմն էլ նոյն իսկ Մօննա Բիան-
շինայի գոյութիւնն էր աշխատում
մոռանալ, որպէսզի կարողանա ա-
ւելի հեշտութեամբ գտնել քի՞

սան ուղարկողին: Այսուամենայնիւ
նա վարագոյնները իջեցնել էր և
չուռ էր եկել միւս կողմը, որ
լոյս շտեմնի, Յանկարծ, նա վեր
ցատկեց և կանչեց ծառաներին:
Նրա մէջ այդ միջոցին մի շատ
պարզ միտք էր յղացել, որ առաջ
գլխովն էլ չէր անցել: Մօննա
Բիանշինուն հարուստ չէր, նա մի-
այն մի աղախին ունէր և այդ ա-
ղախինն էլ խափշիկ չէր. այլ մի
Զիօգջիացի գէր աղջիկ. Ուրեմն
ինչպէս կարող էր նա այս դէպքի
համար այդ անծանօթ սպասուհուն
ճարել, որ Պիպօն Աննետիկուժ
երբէք տեսած չէր: Օրհնեալ
լինի, բացառանչեց նա, բո՛ւ սե ե-
րեսը և Ափրիկէի Արեգակը, որը
նորան ներկեւ է: Յետոյ առանց
երկար սպասելու, նա իր հագուստը
ուզեց, և ասաց որ իր գոնդոլը ա-
ռաջ բաշեն:

II

Նա վճռել էր պյգելութեան
գնալ սինիորա Գորովէին, ամոգա-
սու Պասքալիգօփ կնոջը: Այս
պատկանելի տարիքի տէր տիկինը
Հանրապետութեան մէջ ամենահա-
րուստ ու ամենախելօք կինն էր.
բացի գրանից՝ նա Պիպօփ կնքա-
մայրն էր, և որովհետեւ Ա. Ենեափ-
կում ոչ մի նշանաւոր անձնաւո-
րութիւն չկար, որին նա չճանա-
լէր, ուստի Պիպօն յոյս ուներ, թէ
տիկինը կկարողանա օգնել լոյս
սփռելու իրեն զբաղեցնող գաղտ-
նիքի վրա: Յամենայն դէպս՝ նա
մտածեց, որ դեռ շատ վաղ էր իրան
խնամակալութեան ներկայանալ
ուստի, նորա մօտ գնալուց առաջ
նա մի պտոյտ կատարեց Պրօֆիւ-
րացէների տակ:

Իհպրը պնպէս բերեց, որ նա

Հէնց պնտել էլ Մօննա Բիանշի-
նային պատահեց, կտորներ սակար-
կելիս. Պիպօն խանութ մտաւ և,
առանց ինքն իրան հաշիւ տալու,
մի բանի աննշան խօսքերից յետո
ասաց նորան. — Մօննա՛ Բիանշինա,
դուք այս ատուօտ ինձ մի սիրուն
նւէր էիք ուղարկել և մի խելացի
խորհուրդ էիք տւել, խորին շնոր-
հակալիքս եմ յայտնում ձեզ:

Այսպէս զրպան կերպով խօ-
սելով, զույգն նա մտածում էր, թէ
աւելի շուտ կարող է իրեն տանջող
կասկածը փարատել: Բայց Մօննա
Բիանշինան պնքան էլ միամիտ
չէր, որ իսկոյն իր զարմանքը ցոյց
չէր, որ առանց մի լաւ բնեւորու-
տար, առանց մի լաւ բնեւորու-
թէւ արդեօր ձեռնտու է զարմա-
նալը: Թէև իսկապէս նա ոչինչ
էլ չէր ուղարկել և քիտասարգին,
բայց նա իսկոյն նկատեց, որ ա-
ռիթ կար Պիպօին պարտաւորուած

վիճակի մէջ գնելու: Ճիշտ է, նա պատասխանեց, թէ չէ հասկանում: Ինչի՞ մասին է Պիպօն խօսում: Բայց այդ ասելիս նա այնպիսի մի նուրբ ժպիտ ցոյց տուց ու այնպէս համեստութեամբ կարմրեց, որ Պիպօն համոզեց, թէ հակառակ նորա անմիջականորէն, քիսան ուղարկողը նա է: — Իսկ քանի՞ ժամանակ է, հարցրեց նա, որ այդ սիրուն խափշիկ կինը ձեր հրամանի տակ է գտնուում:

Այս հարցումից շփոթեալ և չիմանալով ինչ պատասխանել, Մօննա Բիանշինան մի քիչ տատանուեց, յետո քահ-քահ ծիծաղեց ու յանկարծ թողեց Պիպօն հեռացաւ: Պիպօն մնաց մինակ և իրեն յուսախար զգալով, հրաժարեց իր նախամտածած այցելութիւնը տանելուց, վերադաձաւ տուն, քիսան մի անկիւն նստեց և այլ ևս չմը-

տածեց գրա մասին:

Սակայն մի քանի օր յետո այնպէս պատահեց, որ նա մի մեծ գումար տարեց ապառիկ, երբ նա գնում էր պարտքը վճարելու, յարմար տեսաւ այդ քիսայի մէջ ածել փողերը, որը թէ մեծ էր ու թէ գօտիից կախած շատ սալ էր գալի: Քիսան հետը տարաւ և հէնց նոյն երեկոյին դարձեալ խաղաց էլի տարեց:

— Այլ շարունակէ՞ք, հարցրեց Սըր Վեսպասիանօն, դիւանատան ծերունի նօտարիւսը, երբ Պիպօն փողը վերջացաւ:

— Ոչ, պատասխանեց սա, ևս չեմ ցանկանում այլևս ապառիկ խաղալ:

— Բայց ևս կարող եմ ձեզ փոխ տալ, որչափ կամենաք, գոչեց իշխանուհի Օրսինին:

— Նոյնպէս և ևս, ասաց Սըր

Վեսպասիանոն:

— Նոյնպէս և ես, կրկնեց
բաղցր ու հնչիւն ձայնով իշխա-
նութեան բաղձաթիւ թոռնիկներէ
մէկը, բայց բայց՝ ձեր բիսան,
պարոն Վեցեթի, դրա մէջ գեռ մի
սերին էլի կա:

Պիպոն ժպտաց, և յիրաւի՝
բիսպիկորքում մի մոռացած սե-
րին էլ գտաւ: Թող այդպէս լինի,
ասաց նա, մի ձեռք էլ խաղանք,
միայն թէ գրանից աւել խաղալու
չեմ: Նա վերցրեց զարատուիք
և տարաւ, նորից խաղաց, շարու-
նակ կրկնակի զուժար վայր դա-
լով: Վարձ ասեցով՝ մի ժամից յե-
տո նա արդէն յետ էր տարել թէ
նախորդ երեկոյեան և թէ այդ օր-
ւան բոլոր տարած փողերը:

— Կր շարունակէ՛ր, հարցրեց
այս անգամ Պիպոն Սրբ Վեսպա-
սիանոսին, երբ սրա առջևում ոչինչ

չէր մնացել:

— Այ, մեծ տխմարի մէկը լի-
նելու եմ, որ թոյլ տամ ինձ բա-
մելու մի այնպիսի մարդու, որը մի-
այն մի սէքինի ընկնուի: Անիծ-
ւի այդ բիսան. դրա մէջ անշուշտ
մի իշխարդական բան կայ:

Նօտարիուսը կատաղած գուրս
գնաց սրահից:

Պիպոն էլ պատրաստուում էր
ներս յետեւից գուրս գնալու, երբ
սերինի մօտին յիշեցնող օրիորդը
ասաց նրան ծիծաղելով:

— Բանի որ ձեր բախտը
գուր ինձ էր պարտական, ների-
ցէր ինձ այն սէքինը, որի շնորհով
դուր այդչափ փող ստացար:

Այդ սերինի վրա մի փոքրիկ
նշան կար, որով նրան խեղճ կա-
րելի էր ճանաչել: Պիպոն, փնտ-
ռել, գտաւ սէքինը և հենց էն է
ձեռքը պարզեց զեղեցիկ օրիորդին

որ ամէն անգամ, երբ բանեցնում էր այդ քիսան, միշտ տանում էր: Ամէն անգամ, քիսայի մէջ մէկ ոսկէ դրամ դնելիս, նրան մի տեսակ սնոտիապաշտութիւն էր պաշարում և, հակառակ իր կամքի, նա երբեմն խորհում էր արկղիկի յատակում գտնուած խօսքերի ճշմարտութեան մասին: Աէկ սերինը մէկ սերին և, ասում էր նա ինքն իրեն, իսկ շատ մարդկա, որ օրական մի սերին էլ չունի: Այդ միտքը նրան աւելի խելացի էր դարձնում և նա փոքր ինչ սաճմանափակում էր իւր ծախսերը:

Դժբախտաբար Մօննա Բիանչինան չէր մոռացել Պիպօի հետ Պրօկիւրացիէներէ տակ ունեցած խօսակցութիւնը: Պիպօին շարունակ սխալմունքի մէջ պահելու նպատակով, նա ժամանակ առ ժա-

տալու յանկարծ բացադանչեց:

— Այ, իմ զեղեցկուհիս, արեւ գիտնեա, որ բեղ չեմ տա, բայց ցոյց տալու համար, որ ես ժլատ չեմ, ահա նրա փոխարէն տասը, խնդրեմ ընդունեցէք: Ինչ այդ սերինին է վերաբերում, ես ուզում եմ, վերջերս ինձ տուած խորհուրդին հետեւել և նւիրում եմ նախախնամութեանը:

Այս ասելով, նա նետեց սերինը լուսամտից:

— Մի՛թէ կարելի բան է, մըծածում էր նա տուն վերադառնալիս, որ Մօննա Բիանչինայի բիսան, ինձ բախտաւորութիւն բերէ: Քա բախտի մի տարօրինակ կատակ կլինի, եթէ մի առարկա, որը ինքն ըստինքեան ինձ անախորժ է, բաղգաւոր ազդեցութիւն ունենա վրաս:

Յիրաւի, շուտով նա նկատեց

մանակ մի-մի փունջ կամ մի ուրիշ շնչին նւէր էր ուղարկում, մի քանի խօսք զրաժ տոմսակի հետ: Եւ արդէն ասացի, որ Պիպօն սաստիկ ձանձրացել էր այդ կնոջ աներեսութենից և որոշել էր ոչինչ չպատասխանել նորան:

Վերջապէս այնտեղ հասաւ, որ Մօննա Բիանչինան, այդպիսի սառնութիւնից վերջին յուսահատութեան հասնելով՝ որոշեց մի յանդուգն րայլ անել: որը սաստիկ դուր չեկաւ երեսասարգին: Նա Պիպօի բացակայութեան ժամանակ եկաւ նրա բնակարանը փոքր ինչ փող աւելց ծառային ու յաջողեց տան մէջ պահել: Տուն վերադառնալով, Պիպօն նորան այնտեղ դտաւ և ստիպւած եղաւ, առանց բաշխելու, ասել նորան թէ ինքը բոլորովին սէր չէ տաճում գէպի նա և խնդրում է

իրեն հանգիստ թողնել:

Բիանչինան, որը, ինչպէս ասեցի, գեղեցիկ էր, սոսկալի կերպով բարկացաւ: Նա Պիպօին հաղար ու մի յանդիմանութիւններ արեց, բայց այս անգամ ոչ բնքոյշ: Նա ասաց, թէ Պիպօն իրեն խաբել է սիրո մէջ, թէ ինքը անարգւած է համարում իրեն Պիպօի շնորհով, և թէ վերջապէս նա այդ բոլորի վրէժը կլուծի Պիպօից: Պիպօն այդ սպառնալիքը լսելով ինքն էլ լացացաւ, ապացուցանելու համար, թէ ինք ոչնչից չէ վախենում նա ստիպեց Բիանչինային անմիջապէս յետ վերցնել այդ օրւա առաւօտեան ուղարկած փունջը և որովհետեւ բիսան էլ ձեռքի տակ էր դանդում: — Առէ՛ք, ասաց նա, այս էլ վերցրէ՛ք: Թէև այս բիսան ինձ բախտաւորութիւն էր բերում, բայց զբանով ուղղում

եմ ձեզ հասկացնել, որ ես չեմ
ցանկանում ձեզանից և ոչ մի բան
ունենալ:

Բարկուլթեան աղդեցութեան
տակ քիսան ձեռքից բաց թողեց
թէ չէ, սկսեց արդէն այդ ափսոսալ:
Մօնեա Բիանշինան իսկի
չմտածեց էլ երիտասարդին պար-
զել արած խարէութիւնը: Նա լրց-
ցւած էր կատաղութեամբ, բայց
նոյնպէս և կեղծիքով: Քիսան վեր-
ցրեց ու հեռացաւ, վճռելով Պի-
պօին զոջալ տալ, իր հետ այդպէս
վարւելու համար:

Պիպօն իր սովորութեան հա-
մաձայն այդ երեկոյին խաղաց ու
տարւեց: Յաջորդ օրերում նա ա-
ւելի բախտաւոր չեղաւ Սքր Վես-
պասիանօի զարերը միշտ աւելի
լաւ էին գտնուելու և նա նշանաւոր
գումարներ էր տանում: Պիպօն
զայրացաւ իր բախտի և իր սնո-

տիապաշտութեան դէմ, յամառու-
թիւն արեց և դարձեալ տարւեց:
Վերջապէս մի անգամ, իշխանուհի
Օրսինիի տանից դուրս գալիս, նա
չկարողացաւ իրան զսպել ու չբա-
ցազանչեւ սանդուխների վրա:
— Ների՛ր, Աստուած, ես կարծում եմ,
որ այդ պառաւ խենթը իրաւացի
էր, ասելով որ իր քիսան կախար-
դւած է, որովհետեւ այն օրւանից
ինչ ես այդ քիսան Բիանշինային
վերադարձրի, այլևս ինձ ոչ մի
շնորհքով զար չէ գալի:

Այդ վայրկեանին նա իր առ-
ջից մի ֆոֆոան ծաղկաւոր շեր-
ջաշգեստ նկատեց, որի տակից
մի զոյգ բարակ ու ճարպիկ ոտ-
ներ էին երեւում: Պա խորհրդա-
ւոր խափշիկ աղջիկն էր: Պիպօն
իր քայլերը կրկնապատկեց, հասաւ
խափշիկին և հարցրեց նորան, թէ
արդեօք ո՞վ է նա և ու՞մն է

պատկանում:

— Ո՞վ է իմանում, պատասխանեց Ափրիկեցին նենդաւոր Ժպիտով:

— Դու ինքդ, կարծում եմ: Դու Մօննա Բիանջինայի աղախինը չե՞ս:

— Ո՛չ, ո՞վ է այդ Մօննա Բիանջինան:

— Է՛հ, Տէր Աստուած, նա, որ անցեալ անգամ բեղ մի արկղ էր տւել ինձ բերելու, ինչ դու այնքան ճարպիկ կերպով իմ պատշգամբը նետեցիր:

— Ո՛հ, Ձերդ գերազանցութիւն, չկարծեմ:

— Ես այդ զիտեմ, մի՛ աշխատիր կեղծել, նա ինքը ինձ ասաց այդ մասին:

— Եթէ նա ձեզ ասել է... տատանւելով պատասխանեց խափշեկը՝ ապա ուսերը վեր բաշելով մի վայր-

կեան մտածելուց յետոյ, իր հովհարով կամացուկ Պիպօի թշին խփեց ու փախաւ, բարձրաձայն ասելով.

— Խմ սիրուն երիտասարդ, բեղ վրա ծիծաղել են:

Աննետիկի փողոցները միայնակի բարդ լարիրինթ են ներկայացրել, այնպէս անսպասելի ու խառնիճաղանձ կերպով իրարու հետ խճճւում են, որ Պիպօն ջահել ալջկանը ձեռքից թողնելուց յետոյ ևս չկարողացաւ նորա յետեւից հասնել: Նա մնաց բոլորովին շարած, զգալով որ երկու սխալ էր գործել, նախ որ միամտօրէն բիսան տւել էր Բիանջինային և երկրորդ պէն, որ չէր կարողացել խափշիկին բռնել: Քաղաքումը աննդպատակ թափառելով, նա համարեա թէ անդիտակցաբար իր քայլերը ուղղեց գէպի իր կնքամայր տիկին Դորոթէի ապարանքը: Նա

այժմ զղջում էր, որ մի բանի օր առաջ այս տիկնոջը այցելելու նշան պատակից հրաժարւել էր: Նա սովորութիւն ունէր այդ տիկնոջից միշտ խորհուրդ հարցնել իրեն հետաքրքրող խնդիրների վերաբերեալ և շատ հազիւ էր պատահում, որ այդ գիմումները ապարդիւն լինէին: Պիպօն տիկնոջ գոաւ իր պարտիզում միայնակ և ձեռքը համբուրելուց յետոյ. — Տեսէ՛ք, ասաց նա, իմ սիրելի կնքամայր, թէ ինչ յիմարութիւն արեցի այս բանի օրս: Արքեպիս ինձ մի բխաւ էին ուղարկել...

Բայց հազիւ էր նա այս խօսքերը արտասանել, որ տիկին Գորթէն սկսեց ծիծաղել. — Էհ, լաւ, ասաց տիկինը, միթէ՞ այդ բխան գեղեցիկ է. միթէ՞ դու չե՞ս գըտնում, որ ոսկէ ծաղիկները շատ սաղում են կարմիր մախմուրի վրա:

— Եւ չպէ՛ս, բացադանչեց երիտասարդը, միթէ կարելի՞ բան է, որ դուք արդէն տեղեակ լինիք...

Այդ վայրկեանին պարտէզ մտան մի բանի սեմասուցներ. պատկառելի տիկինը տեղից վեր կացաւ նրանց գիմաւորելու և ոչինչ չպատասխանեց Պիպօի հարցումներին, որ չէր գաղարում զարմանքը նորան ուղղել:

III

Սենատորների հետանալուց յետո Էլ տիկին Գորոթէն չուղեց պատասխանել, չնայած իր տանիկի աղաչանք ու պաղատանքներին: Առանց այն էլ նա արդէն զղջում էր, որ վայրկենական ուրախ տրամադրութեան շնորհով երիտասարդին յայտնել էր, թէ ինքը տեղեակ է այն սիրային գաղտնիքին, որի մէջ խառնուելու գիտաւորութիւն չուներ բնաւ: Եւ որովհետեւ Պիպան շատ էր աղաչում, տիկինը ասաց նրան.

— Եիրեւի զաւակս, միակ բանը ո՞ր կարող եմ բեղ ասել, այն է, որ ճիշտ է, բեղ համար բիսա ասեղնագործողի անուըր յայտնելով, զուցէ և մեծ ծառա-

յուծիւն մատուցած կլինեմ բեղ. որովհետեւ այդ անձնաւորութիւնը երաւ որ Վենետիկի ամենաաղնիւ և ամենագեղեցիկ կիներեց մէկն է: Բաւականացիր Երեմն այսչափով: Չնայած որ շատ կցանկանայի բեղ պարտաւորացնել, բայց պէտք է որ լռեմ. երբէ՛ք չեմ մատնի այն դաղտնիքը, որը միմիայն ես գիտեմ, իսկ երբ թոյլաւորութիւն ստանամ այդ մասին, այն ժամանակ ես ինձ համար մեծ պատիւ կհամարեմ այդ:

— Պատի՛ւ պիտի համարէր, սիրելի կնքամայր, Բայց մի՞թէ կարող էր կասկածել, որ միմիայն ինձ հաւատալով այդ գաղտնիքը...

— Հասկանում եմ, վրա բերեց ծեր տիկինը, և որովհետեւ, չը նայելով իր պատկառելի տարիքին, նա անկարող էր փոքր ինչ չարաճճիւթիւն չանել, ուստի աւելացրեց, բանի որ մի մի անգամ ոտա-

նաւորներ գրեւ զիտես, ինչո՞ւ մի սօ-
նետ չես շարադրում այդ առիթով:

Տեսնելով որ այլևս ոչ մի
բառ չէ կարող գուրս բաշել, Պի-
պօն վերջ դրեց իր աղաչանքներին.
սակայն նրա հետաքրքրութիւնը,
ինչպէս դժւար չէ գուշակել, վեր-
ջին ծայր լարած էր. նա մնաց
ավագատօր Պասքալինօի տանը
ճաշելու, անկարող լինելով հեռա-
նալ իր կնքամայրից և յուսալով,
թէ գուցէ անծանօթ զեղեցիկուհին
էլ այցելութեան գար երեկոյեան.
Բայց նա բացի սենատորներից,
բարձր դատաւորներից ու հանրա-
պետութեան ամենաականաւոր ըզ-
զեստներից ոչ ոքի չը տեսաւ:

Արեւամուտին երիտասար-
դը բաժանւեց այդ հասարակու-
թիւնից և գնաց ու մի փոքրիկ
պարտիզում նստեց: Նա մտածեց
իր անելիքի մասին և երկու բան

որոշեց. նախ՝ Բիանջինայից յետ
պահանջել քիսան և ապա՝ հետե-
ւելով տիկին Գորոթէի կատա կով
առաջարկած խորհրդին, այդ դէպ-
քի առիթով մի սօնետ շարադրել:
Բացի այդ, նա որոշեց՝ երբ-
պատրաստ կը լինի սօնետը. յանձ-
նել իր կնքամօրը, որը անկասկած
կը շտապի ցոյց տալ անծանօթ
զեղեցիկուհուն: Չուզենալով այլևս
խնդիրը յետաձգել, նա վերկացաւ,
որ հէնց իսկոյն գնա իր երկու ո-
րոշումն էլ կատարի:

Ամէնից առաջ բաճկոնը ուղ-
ղեց և գլխարկը ականջի վրա թեք
դնելուց յետո, հայելու մէջ
նայեց, որ տեսնի, թէ արդեօք լաւ
տեսք ունի՞ ինքը, որովհետեւ նրա
առաջին միտքը այն էր, որ դար-
ձեալ կեղծ սիրահար ձեւնա
Բիանջինայի առաջ ու քաղցրու-
թեամբ համոզի նրան: Բայց շու-

տով այդ մտքից էլ հրաժարուեց,
մտածելով, որ այդ կերպ կարող
է նորից վարձեցնել այդ կնոջ
կրքերը ու իրեն նոր ձանձրոյթ-
ների ենթարկել: Դրան բոլորովին
հակառակ ուղղութիւն ընտրեց.
շտապով Բիանջինայի տունը վա-
ղեց, իրրեւ թէ սաստիկ բարկացած
էր. և պատրաստեց մի սոսկալի
կոխ սարքել այնտեղ ու այնպէս վա-
խեցնել նրան, որ այդ կինը միանգա-
մից ընդմիշտ հանդիստ թողնի իրեն:
Մոննա Բիանջինան Ալենետիկի
այն սեւաչեւա ու շիկահեր կանանցից
էր, որոնց վրէժխնդրու թիւնը սաս-
տիկ վտանգաւոր է նկատուել ամէն
ժամանակ: Այն օրւանից, ինչՊիպօն
նրա հետ վատ էր վարուել, նա այլ-
ևս Պիպօին ոչինչ չէր ուղարկել.
անշուշտ այդ կինը, իր ասածի հա-
մաձայն, լուռ ու մունջ պատրաստուում
էր մի կերպ վրէժը լուծել: Անհրա-

ժեշտ էր ուրեմն մի վճռողական
հարւած էլ տալ նրան, թէկուզ
դրանով վտանգը աւելի մեծանար:
Բիանջինան տանից դուրս գալու
վրա էր, երբ երիտասարդը նրա
մօտ եկաւ. սա սանդուխների վրա
բռնեց նորան ու ստիպեց ներս
գնալ:

— Թշուառակա՛ն կին, գոչեց
երիտասարդը, այդ ի՛նչ արեցիր:
Դուք իմ բոլոր յոյսերը խորտա-
կեցիր և ձեր վրէժը լուծւած է
արդէն:

— Տէ՛ր Աստուած, ձեղ ի՛նչ է
պատահել, հարցրեց Բիանջինան
վախեցած:

— Դուք դեռ հարցնո՛ւմ էլ
էք: Ո՛ւր է այն բիսան, որ ասացիր,
թէ իբր դուք էիր ուղարկել ինձ:
Ահա մարձակ էք մի՞թէ դարձեալ
այդ սուտը կրկնել:

— Ի՛նչ հարկաւորութիւն կա

իմանալու՝ սուտ եմ խօսել թէ ոչ:
2գիտեմ, ինչ է եղել այն բիսան:

—Ամմ պիտի մեռնես և
կամ բիսան պիտի վերագործնես,
գոչեց Պիպօն, նրա վրա յարձակ-
ւելով և, առանց խեղճ կնոջ կարած
շըջադգեստին խնայելու, նա կոպ-
տութեամբ պոկեց նրա կուրծքի
քօղը ու սուրը գէմ արեց սրտին:

Բիանջինան իրեն մեռած
համարեց և սկսեց օգնութեան կան-
չել. բայց Պիպօն թաշկինակով նրա
բերանը բռնեց և, առանց թոյլ
տալու մի ծպտուն հանելու, ստի-
պեց ամէնից առաջ բիսան վերա-
գործնել. որը բարերադրարար
կորած չէր:

—Դու մի նշանաւոր ընտա-
նիք ես անբաղդացրել, ասաց նրան
յետո երիտասարդը, Վենետիկի
ամենահռչակաւոր տներից մէկի
անդորրութիւնն ես վրդովել դու

ընդմիշտ: Դողա՛, այդ ահարկու
տունը հսկում է քեզ վրա. հիմա
ոչ դու և ոչ էլ բո ամուսինը չէք
կարող մէկ քայլ անել, որ ձեզ
վրա հսկող աչքեր չլինեն: Գիշեր-
ւա տէրերը անունդ արգէն գրել են
իրենց ցուցակի մէջ. միտքդ բեր
իշխանական Պալատի ցածրի գետ-
նատները: Հէնց որ մի խօսք ար-
տասանես այն սոսկալի դաղանիքը
երևան հանելու գիտումով, որ դու.
չարամտութեամբդ գուշակեցիր,
ամբողջ ընտանիքով կանհետանաք:

Այս խօսքերի վրա նա
դուրս զնաց. խօսքեր որոնցից ա-
ւելի ահարկուն, ինչպէս ամէնքին
յայտնի է, անկարելի էր Վենետի-
կում արտասանել. Corte maggioreի
անխիղճ ու դաղտնի ձերբակա-
լութիւնները մի այնպիսի սարսափ
էին տարածել, որ ով մի միայն
կասկածւած էր զգում, նախօրօք

մեռած էր համարոււմ իրեն: Ճիշտ
այդպէս էլ Բիանջինայի ամուսին,
Պարոն Օրիօի հետ պատահեց, ո-
րին կէնը մօտաւորապէս պատմել
էր Պիպօի յայտնած սպառնացող
վտանգի մասին: Ճիշտ է, Բիանջի-
նան բոլորովին չէր հասկանում,
թէ ինչու համար կարող էր ի-
րենց այդպիսի վտանգ սպառնալ և
Պիպօն ինքն էլ ոչինչ չէր իմա-
նում, որովհետեւ նրա բոլոր ասած-
ները մի հնարովի պատմութիւն
էին, բայց պարոն Օրիօն խոհեմա-
բար մտածեց, որ իսկի անհրաժեշ-
տութիւն էլ չըկար իմանալու, թէ
ի՞նչ պատճառով են բարձրագոյն
Ատեանի բարկութիւնը իրենց վը-
րա հրաւիրել այլ ամենից կա-
րեորն էր խոյս տալ վտանգից: Նա
Վենետիկում չէր ծնւած, նրա ծը-
նողները ուրիշ երկիրէին բնակւում,
ուստի հէնց միւս օրը իր կնոջ

հետ նրանք նաւ նստեցին և այլ
ևս նրանց մասին ոչինչ չը լսեց:
Ահա այս եղանակով էր, որ Պիպօն
միջոց գտաւ Բիանջինայից ազատ-
ւել ու իր վրէժը լուծել խաբե-
րայական խաղի համար: Բիանջի-
նան իր ամբողջ կեանքի ընթաց-
քում այնպէս էր հաւատացած, թէ,
անշուշտ, միինչ որ կառավարչական
գաղտնիք կար այն բիստի հետ
կապւած, որ ինքը ուղեցել էր յա-
փշտակելը բայց, որովհետեւ այս
բոլոր տարօրինակ դարձածների
մէջ ամէն ինչ գաղտնի քողով էր
ծածկւած նրա համար, ենթադը-
րութիւններից զատ նա ուրիշ ո-
չինչ չկարողացաւ իմանալ: Այդ
միջադէպը Պարոն Օրիօի ազգա-
կանները իրենց համար մասնաւոր
խօսակցութիւնների առարկա դար-
ձրին: Խելքներին զօռ տալով, նը-
րանք վերջ ի վերջո հաւանակա-

նականութեան մօտ մի հէքիաթ ստեղծեցին. Մի բարձր շրջանի կին, ասում էին նրանք, սիրահարուած է եղել Տիցիանեւօի, այսինքն Տիցիէնի որդու վրա, իսկ սա Մոննա Բիանչինայի վրա է սիրահարուած եղել և, իհարկէ, իր միւթարութիւնը այս վերջինի մօտ է դանելիս եղել. Յետո պատմում էին, թէ այդ բարձր շրջանի կինը, որը Տիցիանեւօի համար իր ձեռքով մի քիսա է ասեղնագործել, հէնց ինքը դօժի կինն է եղել Ուրեմն, դժւար չէ երեակայել այդ կնոջ բարկութիւնը, երբ նա իմացել է, թէ Տիցիանեւօն նրա տւած սիրո պարգեւը նւիրել է Բիանչինային: Այսպէս էր այն ընտանեկան քրօնիկոնը, որ ցածր ձայնով Պադուայում կրկնում էին իրարու, պարոն Օրիօի փոքրիկ տան մէջ:

Իր առաջին ձեռնարկու-

թեանյաջողութիւնից զոհացած՝ մեր հերոսը մտածեց երկրորդ ձեռնարկութիւնը փորձել: Այժմ հարկաւոր էր իր անձանօթ գեղեցկուհու համար մի սօնետ շարագրել: Բայց որովհետեւ Բիանչինայի գլխին խաղացած տարօրինակ կատակը՝ հակառակ իր կամքին, սաստիկ յուզել էր նրան, ուստի նա սկսեց արագ-արագ մի քանի տուն, խանդավառութիւն շնչող, ոտանաւորներ գրել. Յոյս, սէր, խորհրդաւոր գաղտնիք և ամեն տեսակ, բանաստեղծների յատուկ, կրքով արտայայտութիւններ կուտակւում էին նրա գլխում: «Բայց ախր կնքամայրս ինձ ասաց, որ իմ գործը Վենետիկի ամենաազնիւ և ամենագեղեցիկ կանանցից մէկի հետ է,» մտածեց նա, « ուրեմն, ինձ հարկաւոր է պատշաճաւոր ձև պահպանել և աւելի մեծ յարգանքով մօտենալ

նրան» :

Նա ջնջեց իր առջեւ գը-
րածները և, մի ծայրայեղութիւ-
նից միւս ծայրայեղութեան անցնե-
լով, սկսեց փրոն խօսքերից վան-
կեր կալմել ու ամէն կերպ ճիգ
թափել այդ խօսքերին այնպիսի
իմաստ տալու, որ յարմար լինէր
իր անծանօթ սիրուհուն, այսինքն՝
այնչափ գեղեցիկ ու այնքան աղ-
նւատոյճ, որչափ որ կարող էր ե-
րեակայել: Չափաւանց համարձակ
յոյսին տեղի տւեց վախկոտ կաս-
կածը: Խորհրդաւոր գաղտնիքի ու
սիրոյ փոխարէն սկսեց պայծառ գրել
յարգանքի ու երախտագիտութեան
մասին: Անկարող լինելով ոչ
մի անգամ չտեսած կնոջ գեղեց-
կութիւնը գովաբանել, նա, կարե-
ւելին չափ զգուշութեամբ, մի բա-
նի այնպիսի խօսքեր գործ ածեց,
որ կարող էին ամէն մի գէմ-

քի յարմարել: Կարճ ասելով, եր-
կու ժամ մտածելուց ու աշխատե-
լուց յետո, տասերկու տող, միջակ ո-
տանաւորդրեց, որոնք թէև շատ ներ-
դաշնակրայց և շատ աննշան բանէին:

Այդ ոտանաւորը նա մի
թերթ մագաղաթէ թղթի վրա
արտագրեց, չորս կողմը թռչուն-
ներ ու ծաղիկներ նկարեց ու մեծ
խնամքով ներկեց նրանց: Բայց
գործը վերջացրեց թէ չէ, դեռ
ոտանաւորը մի անգամ չըկարգա-
ցած, պատուհանից դուրս նետեց
տան մօտով անցնող ջրանց-
քի մէջ: «Այս ի՞նչ եմ անում, հար-
ցրեց նա ինքն իրեն: Ինչո՞ւս է
պէտք այս սիրային արկածի յե-
տեից ընկնելը, բանի որ սիրտս
ողկնէ չէ թեւադրում ինձ»:

Նա վերցրեց մանգօլինը
ու սկսեց սեննակի մէջ մանդալ
երգելով ու ածելով, Պետրարքի

սօնետներէց մէկի համար շինւած,
մի հին եղանակ: Մի քառորդ ժա-
մից յետո նա կանգ առաւ. նրա
սիրտը բարախում էր: Նա այլևս
ոչ պատշաճաւորութեան վրա էր
մտածում և ոչ էլ այն մասին, թէ
ինչ տպաւորութիւն կարող է ին-
քը թողնել: Բիւնջինայից խլած
բիսան, որ տուն էր բերել իր-
րև մի յաղթանակ, սեղանի վրա
էր: Նա սկսեց դիտել այդ բիսան:

«Այն կինը, որ այս բանը
շինել է ինձ համար, ասաց նա
ինքն իրեն, անշուշտ սիրում է
ինձ և գիտէ սիրել: Այսպիսի մի
աշխատութիւն թէ ժամանակի
կարօտ է և թէ դժւար գործ է,
այս բարակ թելերը, այս կենդանի
դոյները ժամանակ են պահանջում,
և այս աշխատութիւնը սնելիս,
նա ինձ վրա է մտածել: Այս բի-
սան հետ ուղարկած այն մի բանի

խօսքերի մէջ բարեկամական խոր-
հուրդ կար միայն և ուրիշ ոչ մի
երկմտանի բառ չկար: Սա, սրտի
առարկայի կողմից ուղարկած, սի-
րահարական մի հրաւէր է: Միթէ
նա չէ՞ մտածել իմ մասին, թէ
մէկ օր պէտք է որ քաջաբար բարձ-
րացնեմ ձեռնոցը»

Նա դարձեալ գործի նստեց
և, կրկին անգամ գրիչը ձեռքը ա-
ռաւ, այս անգամ վախից ու յոյսից
նա շատ աւելի էր վրդովւած, քան
թէ զարախողի ժամանակ մէկ ան-
գամից ամենամեծ գումար վեր դա-
լիս: Առանց մտածելու և առանց
կանգ առնելու շտապով նա մի սօ-
նետ գրեց, որի թարգմանութիւնը
մօտաւորապէս այս է.

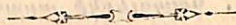
Մանուկ էի, երբ կարդացի Պետրարքին,
Ու կամեցա հասնել նորա հըռզակին՝
Նա սիրում էր շնաշխարհիկ վեհ սիրով
Եւ գնդգեղում աստուածային քաղքառով:

Նա օժտւած էր մի երկնատուր շնորհով,
Կարդա սրտինուրը գաղտնիքներ ուղղեր,
Վիրաստեղծել մի վայրկեանում վրձնով
ժըպտող դէմքի մանրիկ թեւեր ու փայլեր:

Օ՛, դուք, որ ինձ երէկ անչափ պատեցիք
Եւ ուղղեցիք մտերմական մի տոմսակ,
Ընդունեցէք տըխուր հոգուս երախտիք,
Տխր՛ւր.... չէ, ինձ վաղ իսկ պիտի
մոռանաք:

Թէ եւ չունեմ Պետրարքի պէս մեծ հանճար,
Բայց սիրտ ունեմ նրա սրտին հաւասար.
Ես այն կտամ ինձ սիրողին մըշտապէս,
Նրան կանեմ կեանքըս քոտը ողջակէզ:

— Պիպօն միւս օրը տիկին
Դորոթէի մօտ գնաց: Հէնց որ նը-
րանք միայնակ մնացին, նա սօնէ-
տը հռչակաւոր տիկնոջ ծնկների
վրա դրեց, ասելով. « Ահա, սա
ձեր բարեկամուհու համար է: »
Տիկինը նախ զարմացած դէմք ըն-
դունեց, յետո կարգաց ոտանաւո-
րը և երգեց, թէ ինքը երբէք
չի յանձն առնի որ և է մէկին
ցոյց տալ այդ: Բայց Պիպօն այդ
խօսքերի վրա ծիծաղեց միայն, ո-
րովհետեւ ինքը բոլորովին հակա-
ռակն էր համոզւած: Այնուամենայ-
նիւ նորա մօտից հեռանալիս Պի-
պօն ուզում էր հաւատացնել, թէ
ինքը տիկնոջ խօսքերի վրա իսկի
չէ էլ կասկածում:

Այնուամենայնիւ հետեւեալ

շարաթը Պիպօն վերին աստիճանի անհանգիստ անցկացրեց. սակայն այդ անհանգստութիւնն էլ իր հըրապոյրը ունէր: Նա տանից դուրս չէր գնում և չէր էլ համարձակուում, այսպէս ասած, տեղից շարժւել, որ չլինի թէ բազդը ձեռքից բաց թողնի: Այս պարագայում նա աւելի խելացի էր վարուում, քան սովորապէս նրա հասակակիցներն են անում. նա դեռ քսան ու հինգ տարեկան էր միայն, իսկ Երիտասարդական անհամբերութեան շնորհով մենք շատ անգամ, չափազանց շտապելու պատճառով, մեր նպատակից շեղւում ենք: Բախտը պահանջում է, որ մարդ գիտենա պարագայից օգտւել ու ճիշտ ժամանակին բռնել նրան. որովհետեւ, Նապօլէօնի ասածի նրման, բախտը կին է և հէնց այս հիման վրա էլ նա սիրում է այն-

պէս ձեանալ, թէ ինքը յօժարում է տալ միայն այն, ինչ իրենից ուժով են խլում: Այդ պատճառով էլ հարկաւոր է նրան ժամանակ տալ մինչև որ ինքը ձեռքը բաց անի:

Իններորդ օրը Երեկոյեան դէմ էր, երբ կամաւոր չասուածուհին Երիտասարդի դուռը բաղխեց և, ինչպէս կտեսնէք հիմա, դա իղուր բանի համար չէր: Երիտասարդը ինքը իջաւ դուռը բանալու: Խափշիկ կինը շէմքի վրա էր. նրա ձեռքին մի վարդ կար բռնած, որը մօտեցրեց Պիպօի շրթներին:

— Համբուրեցէք այս ծաղիկը, ասաց նա Պիպօին, սրա վրա էն տիկնոջ համբոյրը կա: Կարո՞ղ է արդեօք տիկինս ձեզ մօտ դալ առանց վտանգի:

— Ի՜նչ մեծ անխոհեմութիւն

կը լինի, եթէ նա օր ցերեկով դա,
պատասխանեց երիտասարդը, ան-
կարելի է, որ իմ ծառաները նրան
չը նկատեն: 2^է կարող արգեօք
գիշերը դալ:

— Ո՛չ, այդ ո՞վ կհամարձակուի,
եթէ նորա տեղ լինի: Նա չէ կա-
րող ոչ գիշերով դուրս գնալ և ոչ
էլ կարող է ձեզ իր մօտ ընդու-
նել:

— Ուրեմն նա պէտք է հա-
մաձայնի մի այլ տեղ գալ, ուր որ
քեզ ցոյց կը տամ:

— Ոչ, նա ուղղում է այստեղ
գալ. այլևս նախազգուշութիւններ
ձեռք առէք:

Պիպօն մի քանի վայրկեան
մտածողութեան մէջ ընկաւ:

— Բո տիկինը կարո՞ղ է ա-
ռաւօտեան վաղ վեր կենալ, հար-
ցրեց խափշիկին:

— Թէկուզ այն ժամին, երբ

արեն է ծագում:

— Ուրեմն, լսիր: Ես ընդհան-
րապէս շատ ուշ եմ վեր կենում,
հետեապէս իմ ամբողջ տունը ա-
ռաւօտները քնած է լինում: Եթէ
քո տիկինը կարող է լուսածէգին
գալ, այն ժամանակ ես նորան
կսպասեմ և նա այստեղ ներս կը
մտնի առանց ոչ որից նկատելու:
Ինչ վերաբերում է նորա այստե-
ղից դուրս գնալուն, այդ իմ գործն
է, եթէ միայն ինքը համաձայ-
նի ինձ մօտ մնալ մինչև երեկոյեան
մութն ընկնելը:

— Նա ինքը կըմնայ: Կցանկա-
նայի՞ք, որ այդ հէնց վաղը լինէր:

— Վաղը արշալոյսին, — ասաց
Պիպօն: Նա մի բեռը ոսկի սողա-
ցրեց աւետարների օձիքի տակը ու,
առանց այլևս մի բան հարցնե-
լու, վերագործաւ իր սենեակը և
փակւեց այնտեղ, վճռելով անքուն

Հսկել մինչև լոյս: Ամենից առաջ
նա իր հանգերձները հանել տւեց,
որ կարծեն, թէ պիտի պառկի բը-
նելու. իսկ երբ մնաց մենակ, մի
լաւ կրակ վառեց, հաղաւ ոսկէ
թելով գործած շապիկը, անուշա-
հոտ վիշտոցը, սպիտակ մախմուրից
կարած չինական մետաքսէ թե-
նոցներով բաճկոնը և ապա, ամե-
նագեղեցիկ տրամադրութեան մէջ,
նստեց պատուհանի մօտ ու ըս-
կսեց իր արկածի մասին անուշ
կերպով երազել:

Նա շատ էլ անպատշաճ
էէր համարում իր տիկնոջ այդպի-
սի շուտափոյթ ժամադրութիւն
նշանակելը, ինչպէս կարելի էր,
գուցէ, կարծել: Նախ չըպէտք է
մոռանալ, որ այս պատմութիւնը
վերաբերում է XXVI դարին, իսկ այն
ժամանակների սիրային գործերը
աւելի շուտ էին առաջ տարւում,

քան մերինները. Ամենաստոյգ վը-
կայութիւններից հաստատ երեւում
է, որ այն ժամանակներում անկեղ-
ծութեան տեղ էր անցնում այն,
ինչ մենք այժմ անպարկեշտու-
թիւն կը համարենք, և նայն իսկ
կարելի է կարծել, որ ինչ այսօր
առաքինութիւն են անւանում, այն
ժամանակներում կեղծաւորութիւն
էր համարւում: Ինչ էլ որ լինի, մի
գեղեցիկ երիտասարդի վրա սի-
րահարած կինը այն ժամանակնե-
րում անձնատուր էր լինում նրան,
առանց երկարու բարակ մտածելու,
իսկ այս վերջինը այդպիսի համար-
ձակ վարմունքի համար բոլորովին
էէր փոխում իր նախկին լաւ կար-
ծիքը, իրեն սիրող կնոջ մասին:
Ոչ որ էէր էլ մտածում կարմրել
այն բանից, ինչ ինքը բնական էր
համարում: Այդ այն ժամանակ-
ներն էին. երբ Քրանսիայի պալա-

տականները իրենց զլխարկները, գունաւոր փետուրների փոխարէն, իրենց սիրուհու մետաքսէ գուլպայով էին զարգարում, իսկ եթէ մէկը զարմանում էր նրանց այդպիսի զարդով լուվրում յայտնելու վրա, առանց քաշելու նրանք պատասխանում էին, թէ այդ գուլպան պատկանում է այն կնոջը, որի սիրուց իրենք մեռնում են:

Յամենայն դէպս Պիպոն այն կարգի բնատրուածիւններէն էր, որ, եթէ այս դարում էլ ծնած լինէր, գուցէ հազիւ թէ այդ խնդրի մասին ուրիշ կարծիք ունենար: Զը նայած որ նա շատ անկարգ ու գիծ կեանք էր վարում, թէն նա ընդունակ էր մի-մի աղամ ուրիշներին խաբել էլ, բայց և այնպէս ինքն երեն նա երբէք չէր խաբում: Սրանով ուղում եմ ասել, որ նա սիրում էր իրերը

ու թէ ըստ նրանց երեոյթին, այլ նրանց արժանիքի համաձայն, և որ, կեղծելու մէջ շատ վարպետ լինելով հանդերձ, խարդախութիւնը նա գործ էր դնում այն ժամանակ միայն, երբ իր ցանկութիւնը ճշմարիտ էր համարում: Եթէ նա այժմ մտածում էլ էր, թէ այդ իր մօտ ուղարկած առաքելութիւնը լոկ միկապրիլի հետեանք էր, այնուամենայնիւ չէր հաւատում, թէ մի որ և է կոկետի կապրիզին էր: Բիչառաջ ես ասեցի, թէ ո՛րպիսի խնամքով ու նուրբ էր ասեղնագործւած նրա քիսան և թէ փրբան ժամանակ գործ դրւած պիտի լինէր նրան կարելու համար:

Այն ժամանակ, երբ ճիգ էր թափում երեակայութեամբ մօտեցնել խոստացւած երջանկութեան րոպէն, նա մի թրքական ամուսնութեան պատմութիւն մը-

տաբերեց, որ լսել էր ուրիշներէց:
Երբ արեւելցիները կին են առնում,
նրանք հարսանիքից յիտո են մի-
այն տեսնում իրենց նշանածի ե-
րեսը, որը մինչև այդ ժամանակ
քողի տակ ծածկւած է լինում թէ
փեսացուից և թէ ուրիշներէց:
Մինչև հարսանիքի օրը նրանք
հաւատում են, ինչ որ ծնողներն
են ասել և ամուսնանում են լոկ
խօսքի վրա հիմնելով: Ամուսնու-
թեան հանդէսը կատարւելուց յե-
տո է, որ հարսնացուն երեսը բա-
ցում է իր ամուսնու առաջ, որը
այդ ժամանակ միայն հնարաւո-
րութիւն ունի իր աչքովը ստու-
գել, թէ արդեօք կատարւած վա-
ճառքը լա՞ւ է թէ վատ: Եւ բանի
որ արդէն ուշ է յիտ կանգնելը,
ուստի աւելի լաւ են համարում
ասել թէ վաճառքը յաջող է: Եւ
իսկի չէ էլ կարելի ասել թէ այս

կարգի ամուսնութիւններն աւելի
դժբաղդ են լինում քան միւս տե-
սակները:

Պիպօն էլ ճիշտ թուրք
փեսացուի վիճակումն էր գտնուում
այժմ: Նա, իհարկէ, չէր սպասում,
որ իր անծանօթ տիկինը մի անմեղ
կոյս լինի, բայց եղածիցն էլ
շատ գոհ էր: Եւ թուրք փեսայի
համեմատութեամբ այն առա-
ւելութիւնն էր զգում իր կողմը,
որ նրա պէս հանդիսաւոր ամուսնա-
կան կապ չէր, որ պիտի հաստա-
տէր: Նա կարող էր սպասողական
վիճակի ու անակնկալութեան
հրապշտիներին տրւել առանց դը-
րանց վատ հետեանքներից վախե-
նալու, և հէնց այդ միտքը բաւա-
կան էր նրան կատարելապէս հա-
տուցում տալու համար, եթէ նոյն
իսկ իր սպասածը մի բանով էլ
պակաս դուրս գար: Ուրեմն, Պի-

պօն երեակայեց, թէ այդ գիշերը
խսկապէս իր հարսանեաց գիշերն
է, և զարմանալի չէ, որ այդ միտքը
նրա հասակում վերջին ծայր ու-
րախուծին էր պատճառում նրան:
Հարսանիքի առաջին գիշե-
րը, վառ երեակայութեան տէր
մարդու համար, պէտք է յիրաւի
որ ամենաերջանիկ գիշերներէից մէ-
կը լինի, որովհետեւ այդ օրւա-
կը լինի, որովհետեւ գեռնս իրենից
երջանկութիւնը դեռնս իրենից
առաջ ոչ մի վիշտ չէ տեսել: Զիշտ
է, փիլիսոփաները ցանկանում են,
որ վիշտն աւելի քաղցրութիւն տա
իր հետ բերած երջանկութեանը,
իր հետ պիտի այն կարծիքին էր,
բայց Պիպօն այն կարծիքին էր,
թէ վատ սօսուը չէ կարող ձկանը
թարմութիւն տալ: Նա հեշտ տե-
սակի զարմութիւններ էր տիրում,
բայց և չէր ցանկանում, որ նրանք
գոնհիկ լաններ լինէին. մինչդեռ,
դժբաղդաբար, համարեա թէ մի

անփոփոխելի օրէնք է, որ լաւ տե-
սակի զարմութիւնները միշտ ա-
ւելի թանկ են նստում. Հարսան-
եաց գիշերն է միայն, որ այդ օ-
րէնքից բացառութիւն է կազմում:
Դա միակ պարագան է ամբողջ
կեանքի մէջ, որ միաժամանակ բա-
ւականութիւն է տալի մարդուն
երկու ամենասիրելի հակումներին՝
ծուլութեանը և բուռն ցանկու-
թեանը: Այդ այն գիշերն է, երբ
իր ոտքով տղամարդի սենեակն է
զալի ծաղիկներով պսակաւորւած մի
աղջիկ, որ դեռ սէր չէ ճանաչել
և որի մայրը ամբողջ տասն և հինգ
տարի աշխատել է աղնւացիներ
հոգին ու զարգարել նրա միտքը:
Այդ գեղեցիկ արարածի լոկ մի
բաղցր հայեացքին արժանանալու
համար միայն գուցէ անհրաժեշտ
լինէր մի ամբողջ տարի աղաչել
նրան, այնինչ այժմ, գանձին տիրա-

նալու համար, բաւական է միայն, որ ամուսինը իր գիրկը բանա: Եւ այլը հետանում է. ինքը Աստուած էլ է թոյլատրում այդ: Եթէ այդ քաղցր գիշերը անց կացնելուց յետո, մարդիկ ամուսնացած վիճակի մէջ չլզային իրենց, ո՞վ չէր ուզենա ամէն իրիկուն միենոյն բանը կրկնել:

Պիպոն չէր զգո՞ւմ, որ զանազան հարց ու փորձեր չէր արել խափշիկ աղախնից, որովհետեւ աղախնիները չեն կարող այսպիսի պարագաներում իրենց տիկիններին չը գովել, թէ կուզնրանք մահացու մեղքից էլ ազդել լինեն: Արդէն այն երկու խօսքն էլ բաւական էին, որ դուրս էին թռել տիկին Դորոթէի բերանից: Պիպոն ուղղւում էր միայն իմանալ, թէ արդեօք սեւահեր է իր անծանօթ տիկինը թէ շիկահեր: Երբ մի կնոջ մասին

արդէն գիտես, թէ գեղեցիկ է, նրա մասին հաստատ դադափար կաշմելու համար, ամենակարեւորը մաշերի գոյնը իմանալն է: Պիպոն երկար ժամանակ չէր իմանում ո՞ր գոյնը գերագասել վերջապէս, իր միտքը հանգստացնելու համար, նա երեւակայեց, որ անծանօթ տիկնոջ մաշերը շագանակագոյն են. իսկ դրանից յետո էլ չէր իմանում, թէ ինչպէս որոշէր աչքերի գոյնը. սեւաչեւ պիտի ենթադրէր, եթէ տիկինը սեւահեր լինէր և կապուտաչ պիտի ենթադրէր, եթէ նա շիկահեր լինէր: Պիպոն տիկնոջ աչքերը կապոյտ երեւակայեց, բայց ոչ թէ այնպիսի բաց ու անորոշ կապոյտ, որ երբեմն մոխրագոյնի ու կանաչի է փոխում, այլ երկնի նման մաքուր, աչուրային կապոյտ, որ կրքի վայրկեաններին մուգանում է և ագռաւի թևի խիստ

կապոյտ գոյն է ստանում:

Այդ դիւթիւնը չէր բերել իրենց նուրբ ու խորը հայեացքով մի լաւ իրեն պատկերացնելուց յետո՛ւ Պիպօն երեակայութեամբ նրանց իսկոյն շրջապատեց ձիւնի նման սպիտակ ճակատով և երկու, Ալպեան լեռների գագաթին երեացող արեգակի ճառագայթների նման, վարդագոյն պտերով: Այդ երկու գեղձի նման քաղցր թշերի մէջտեղը մի պնդիսի նուրբ քիթ երեակայեց, ինչպիսին էր հնադարեան պն արձանի քիթը, որ անւանում էին յունական սէր, այդ քիթից ցած էլ՝ մի ալ բերան, ոչ շատ մեծ և ոչ շատ փոքր, — որի միջի երկու շարք մարդարիտների մէջտեղից դուրս էր փչում մի թարմ և փափկասէր շնչառութիւն: Ծնօտը շատ լաւ ձև ունէր ու փոքր ինչ կլոր էր. գէմբը պայ-

ծառ բայց բիւ հպարտ. և այդ նազելի ու միանգամայն դուրեկան գլուխը, ինչպէս ծաղիկը իր ցողունի վրա, դալար կերպով օրօրում էր փոքր ինչ երկար, անխորշում և կաթի պէս սպիտակ պարանոցի վրա: Մնում էր միայն, որ այդ, երեակայութեամբ ստեղծւած, պատկերը իրականութիւն ստանար: Հիմա նա կը գա, — մտածում էր Պիպօն. — երբ լոյսն սկսի բացել պատեղ կը լինի: Եւ զարմանալին պն է, որ Պիպօն չէր սխալւել ու երեակայութեամբ շատ ճիշտ էր ստեղծել իր ապագա սիրուհուն պատկերը:

Նաւահանգստի մուտքի առջ հսկող մարտանաւը երբ իր սովորական թնդանօթն արձակեց, առաւօտեան ժամի վեցը աւետելու համար, Պիպօն նկատեց որ իր լամպի լոյսն սկսում է կարմրել

էսկ լսւսամուտի ապակիները կապ-
տաւուն գոյնով են ներկւում: Իս-
կոյն պատուհանի մօտ նստեց:
Այս անգամ այլևս կիսախուփ աչ-
քերով չէր, որ դիտում էր իր
շուրջը: Թէև ամբողջ գիշերը ան-
քուն անցկացրեց, բայց էլի աւելի
թարմ և աւելի լաւ էր զգում ի-
րեն քան երբէք: Արշալոյսն սկսել
էր բացւել բայց Աննետիկը դեռ
քնած էր. զարթութիւնների պս
ծոյլ հայրենիքը պղպէս կանուխ
չէ զարթնում: Այդ ժամին,—երբ
մեղանում խանութները բացւում
են, մարդիկ անց ու դարձ են ա-
նում, կառքերը սլանում են,—մէ-
զը դեռ խաղում էր ամայի լճակի
վրա և Թանձր բողով ծածկում
էր յոակաց պալատները: Քամին
հաղիւ էր խորշովնում ջուրը:
Հեռում, Ֆիւլինի կողմից մի քա-
նի առագաստներ էին երևում, ու-

րոնք օրւա մթերքներն էին ըն-
րում ծովերի թագուհու համար:
Քնած քաղաքի գագաթին միայն
Սուրբ Մարկոսի զանգակատան
փայլուն հրեշտակն էր բարձրում
երևում, և արեգակի առաջին ճա-
ռագայթները շողողում էին նրա
ոսկեզօծ թևերի վրա:

Այնուամենայիւ Աննետի-
կի անհամար եկեղեցիները ահա-
գին աղմուկով հնչեցնում էին ա-
ռաօտեան ժամը. հանրապետու-
թեան աղաւնիները զանգակների
ձայնից արթնանալով,—որոնց հար-
ւածները զարմանալի բնազդամբ
համբել գիտեն նրանք,—արագու-
թեամբ անցնում էին խումբ խումբ
Էսկլաօնների գետը, որ դնան մեծ
հրապարակի վրա կուտ ուտելու,
որ ամէն օր նրանց համար շաղ
էին տալի պղծ ժամին: Մառախուղը
կամաց-կամաց վերէր բարձրանում:

արեգակը երևաց, Մի բանի ձրկ-
նորաներ թափ տւեցին իրենց վե-
րարկունները և սկսեցին նաւակնե-
րը մաքրել. նրանցից մէկը պարզ ու
մաքուր ձայնով մի տուն երգ ըս-
կսեց, մի ինչ որ աղփային եղանա-
կով. մի բառ էլ նրան արձագանք
տւեց մի առեւտրական շէնքի խոր-
քից. մի ուրիշ ձայն էլ աւելի հեռ-
ւից միացաւ նրանց և ձայնակցեց
երգի երկրորդ տունը երգելուն.
շուտով մի խմբերգ կազմւեց, իւ-
րաբանչեւրը իր պարտիան կատա-
րելով ու շարունակելով աշխատել.
և սիրուն երգը ողջունեց առաւօտ-
եան լոյսին:

Պիպօի տունը գտնուում
էր Էսկլաւօնների ծովեզրի վրա,
Հանի պալատից ոչ հեռու, մի փոքր
ջրանցքի անկիւնում. այդ վայր-
կեանին այս փոքր ջրանցքի մոթ
խորքում մի գոնդոլի սղոց փայլեց:

Գոնդոլի բթի վրա մի թիավար
կար միայն, բայց թեթեւ մակոյկը
նետի արագութեամբ էր ճեղքում
ալիքը և կարծես թէ մի հաստ
հայելու վրա էր սլանում ու նրա
տափակ թիւն տակտով խրուում էր
այդ հայելու մէջ: Ջրանցքը մեծ
լճակից բաժանող կամուրջի տակից
անցնելու միջոցին գոնդոլը կանգ-
նեց: Գիմակաւոր մի բարեշուք
և սիրուն կազմւածքով կին գոն-
դոլից դուրս եկաւ և ուղեորւեց
դէպի ծովեզրը. Պիպօն իսկոյն դած
իջաւ և գնաց դիմաւորելու: «Այս
դո՞ւք էք» հարցրեց Պիպօն ցածր
ձայնով: Պատասխանի փոխարէն
տիկինը բռնեց երիտասարդի
առաջարկած թեք և հետեց նրան:
Ծառաներից ոչ մէկը դեռ չէր
զարթել տան մէջ: Առանց մի խօսք
արտասանելու, ոտների ծայրի վրա,
նրանք անցան ցածրի սրահակը,

որտեղ գոնապանն էր բնած: Երի-
տասարդի բնակարանը գալով, տի-
կինը նստեց թիկնաթոռի վրա և
նախ մի քանի րոպէ մտածողութեան
մէջ մնաց: Յետո գիմակը վերցրեց
և Պիպօն այդ ժամանակ հասկա-
ցաւ, որ տիկին Գորոթէն նրան
չէր խաբել, որ յիրաւի իր առաջ
տեսնում էր Աննետիկի ամե-
նագեղեցիկ կիներից մէկին և եր-
կու ազնւական տոհմերի ժառան-
գին, Բեատրիչէ Լօրդադանօին,
դատախազ Գօնատօի այրուն:

V

Անկարելի է խօսքով նկա-
րագրել Բեատրիչէի, երեսը բանա-

լուց յետո, շուրջը գցած հայեացքի
գեղեցկութիւնը: Թէև տասնութ
ամսից ի վեր որք և այրի էր
բայց դեռ քսան ու չորս տա-
րեկան էր, և թէև նրա այս
կատարած քայլը շատ յանգուգն
կարող է թուալ ընթերցողին, բայց
իր կեանքում նա առաջին անգամն
էր այսպիսի քայլ անում. որովհե-
տե հաստատապէս յայտնի է, որ
մինչև այդ ժամանակ նա միմիայն
իր ամուսնուն էր սիրում: Պէտք
է ասել նաև, որ այս քայլը նրան
այն աստիճան էր շփոթեցնում,
որ կէս ճանապարհից յետ չը
դառնալու համար, ստիպւած էր
իր բոլոր ոյժերը հաւաքել. այժմ
նրա աչքերը արտայայտում էին
միաժամանակ թէ սէր, թէ շփո-
թութիւն և թէ քաջութիւն:

Պիպօն այնպիսի հիաց-
մունքով էր նայում նրան, որ ան-

կարող էր խօսել: Այսպիսի պարագաներում անկարելի է մի կատարեալ գեղեցկուհու վրա նայել առանց զարմանքի ու յարգանքի: Պիպոն Բեատրիչէին շատ անգամ էր պատահել զբօսավայրում և մասնաւոր ժողովներում: Հարիւրաւոր անգամներ դուատիք ու գովասանքներ էր լսել նրա գեղեցկութեան մասին: Բեատրիչէն խորհրդի տասն անգամներէ մէկի—Պետրոս Լորեդանի—աղջիկն էր և նշանաւոր Լորեդանի թոռն էր, այն Լորեդանի, որը այնպիսի եռանդուն մասնակցութիւն էր ունեցել ժակ ֆոսկարիի գործի մէջ: Այդ տոհմը իր հպարտութեամբ շատ նշանաւոր էր Վենետիկում և ամէնքն էլ հաւատացած էին, որ Բեատրիչէն իր պապերից ժառանգել է նրանց հպարտութիւնը: Դեռ շատ ջանքի

էր Բեատրիչէն, երբ նրան ամուսնացրին դատախալ Մարկո Դոնատի հետ, իսկ այս վերջինի մահը նրան թողեց բոլորովին ազատ և իբրև մի մեծ կարողութեան տէր: Հանրապետութեան ամենաբարձր կառավարիչներէից շատերն էին ըլձում նրա ձեռքը ստանալ բայց Բեատրիչէն նրանց բոլոր, հաճոյանալու նպատակով արած, ջանքերին պատասխանում էր արհամարհական անտարբերութիւնով միայն: Մի խօսքով՝ նրա հպարտ և համարեա թէ վայրենի բնաւորութիւնը, այսպէս ասած, առակի կարգ էր անցել: Այս պատճառով էլ Պիպոն զարմանքը կրկնապատիկ էր. մի կողմից՝ երբէք չէր համարձակւել ենթադրել, թէ իր տարած յաղթութեան խորհրդաւոր առարկան Բեատրիչէ Դոնատոն կարող է լինել, իսկ միւս կողմից

այժմ Բեատրիչէին դիտելով, թը-
ւումէր, թէ առաջին անգամն է
տեսնում նրան. աշխարհն նա տար-
բեր էր իր առաջւա տեսածից: Սէ-
րը, որ ամենահասարակ գէմքե-
րին էլ մի առանձին հրապոյր է տա-
լի, բնութեան այս գլուխ գոր-
ծոցը այս աստիճան գեղեցկացնե-
լով, ներկայանում էր այսրոպէին իր
ամբողջ զօրութեամբ:

Մի քանի վայրկեան լուռ-
թիւնից յետո, Պիպօն մօտեցաւ
տիկնոջը և վերցրեց նրա ձեռքը:
Փորձեց նկարագրել նրան իր
զարմանքը և շնորհակալութիւն
յայտնել իրեն պարգեւած բազդա-
ւորութեան համար. բայց տիկինը
չէր պատասխանում ու թուում էր,
թէ չէր լսում նրան: Նա մնացել էր
անշարժ և կարծես թէ ոչինչ չէր
տեսնում. բոլոր շրջապատող իրերը
նրան երազում տեսած բաներ էին

թուում: Պիպօն անդադար խօսում
էր, չը նայելով որ տիկինը ոչ մի
շարժում չէր անում: Վերջապէս
երիտասարդը ձեռքը Բեատրիչէի
իրանին փաթաթեց և նստեց նրա
մօտ:

«Երէկ վարդի վրա դուք
մի համրոյր էիք ուղարկել ինձ
— ասաց տիկնոջը, — թոյլ տւէք
ինձ, որ մի աւելի գեղեցիկ և ա-
ւելի թարմ ծաղկի վրա վերա-
դարձնեմ ձեզ այն, ինչ երէկ ըս-
տացա ձեզինից»:

Այս ասելով, համրուրեց
տիկնոջ շրթունքերը: Բեատրի-
չէն բոլորովին չաշխատեց նրան
արգելել. բայց նրա աննպատակ
թափառող հայեացքը յանկարծ Պի-
պօի վրա կանգ առաւ: Նա կա-
մացուկ յետ մղեց երիտասարդին,
նազելի տխրութեամբ լի գլուխը
շարժելով, և ասաց:

« Դուք չէք սիրիլ ինձ, ցանկութիւնից զատ դուք ոչինչ չէք կարող զգալ դէպի ինձ. բայց ես ձեզ սիրումեմ և ես ցանկանումեմ ամենից առաջ ձեր առջև ծուռկ չորբել »:

Յիրաւի որ կռացաւ էլ Պիպօն իզուր էր աշխատում նրան բռնել, աղաչելով որ վեր կենա: Բեատրիչէն սողաց նրա ձեռքերի միջից և չորեց պարկերտի վրա:

Բոլորովին սովորական բան չէ և ոչ էլ հաճելի է կնոջ պատիս ստորացած դիրքի մէջ տեսնելը: Որչափ էլ դա սիրո նշան լինի, այնուամենայնիւ տղամարդոց է միայն վայելում չորբելը. դա մի այնպիսի ծանր բայլ է, որին անկարելի է առանց խղճահարութեան նայել և որի շնորհով երբեմն գատաւորներն էլ ներուժ են յանցաւորին: Պիպօն էլ աւելի

մեծ զարմանքով էր հիանում այդ իր տեսած սքանչելի տեսարանի վրա: Եթէ ինչ առաջ, Բեատրիչէն իր տան մէջ տեսնելով, այնքան մեծ յարգանքով էր լցւել դէպի այդ կինը, այլևս ինչ կարող էր զգալ նրան իր ոտների մօտ տեսնելով, Դոնատօի պրին, Լորեդանների աղջիկը, չորեք էր: Նրա արծաթէ ծաղիկներով ասեղնագործւած մախմուրէշը զգեստը ծածկել էր յատակը. բոլոր ու արձակւած մարդերը փռւել էին գետնի վրա: Այդ գեղեցիկ շրջանակի միջից դուրս էին եկել նրա սպիտակ ուսերը և միմեանց միացրած ձեռները, մինչդեռ թաց աչքերը բարձրացած էին դէպի Պիպօն: Երիտասարդը, յուզւած մինչև սրտի խորքը, մի բանի բայլ յետ դնաց, զգալով որ հպարտութիւնից հարուում է ինքը: Նա ազնւական չէր,

և այն միտքը, թէ Բեատրիչէն իր ոտների տակն է դնում պատրիկական գոռուլուծիւնը, կայծակի ապշեցուծիւն ունեցաւ նրա հոգու վրա:

Սակայն այդ կայծակը մի վայրկեան միայն տեւեց և շուտով մարեց: Այդպիսի տեսարանի առաջ մարդ աւելի քան գոռուլանում է: Երբ մենք մի իստակ աղբիւրի վրա ենք կռնում, իսկոյն մեր դէմքը նկարւում է նրա մէջ, իսկ աւելի ևս մօտենալով, այնտեղ մեր ջւամուկին ենք տեսնում, որը ջրի յատակից գալիս և մեր առջևն է կանգնում: Այդպէս էլ մարդու հոգու մէջ սէրը յղացնում է սէր և մի հայեացքով բոցավառում նրան: Պիպօն էլ ծնկների վրա ընկաւ: Նրանք երկուսով էլ մի քանի վայրկեան այդպէս մնացին իրարու առաջ չորբաժ ու այդ դիրքի մէջ

փոխանակեցին իրենց առաջին համբոյրները:

Եթէ Բեատրիչէն հօր կողմից Լորեդանների աղջիկն էր, մօր կողմից էլ Բիանկա Աոնդարինի քաղցր արււնն էր հոսում նրա երակների մէջ: Ոչ մի արարած այս աշխարհում այնչափ գեղեցիկ չէ եղել, որչափ այդ մայրը, որը Ա. Ենետիկի գեղեցկուհիներից մէկն էր համարւել նոյնպէս: Միշտ բաղդաւոր և գեղեցկատեսիլ խաղաղութեան ժամանակ լաւ կեանք վարելու մասին միայն մտածող, իսկ պատերսզմի ժամանակ հայրենիքի սիրահար, Բիանկան կարծես իր աղջիկների մեծ քոյրը լինէր: Նա երիտասարդ հասակում մեռաւ և մեռած էլ դեռ գեղեցիկ էր մնացել:

Բեատրիչէն նրանից էր սովորել արւեստները գնահատել ու

սիրելի նամանաւանդ նկարչութիւն-
նր, Այդ չէ նշանակում, ի հարկէ,
թէ երիտասարդ այրին երեւելի
գիտնական էր դառել այդ խնդիր-
ներէ վերաբերմամբ: Նա Հոռոմում
« Ֆլորենցիայումն էր եղել իսկ
Միքէլ—Անջէլօի գլուխ գործոցնե-
րը նրա հետաքրքրութիւնն էին
միայն շարժել: Իբրեւ հոռոմացի,
միմիայն Ռափայէլին էր սիրում,
իսկ Ագրիտիկի աղջիկ լինելով,
Տիցիէնին աւելի էր գերադասում:
Մինչ նրա բոլոր շրջապատող-
ները զբաղած էին պալատական
ինտրիկներով ու հանրապետու-
թեան գործերով, նա միմիայն նո-
րազոյն նկարների մասին էր հոգս
սնում և մտածում էր, թէ արդ-
եօք ի՞նչ վիճակի մէջ պիտի ընկ-
նէր իր սիրած արւեստը, ծերու-
նի Վեչելիօի մահից յետո: Դօլ-
ֆինի պալատում նա տեսել էր

այն նկարը, որի մասին ես խօսե-
ցի այս պատմութեան սկզբում,
այն միակ նկարը, որ Տիցիանելօն
էր նկարել և որը հրդեհի ճարակ
դառաւ: Այս կտաւի առաջ հիանա-
լուց յետո, Բատտիչէն տեսել էր
Պիպօն, տիկին Դորոթէի տանը,
և մի անյաղթելի սիրով բռնւել էր
նրանից:

Նկարչութիւնը Յուլիանոս
II-ի և Լեոն X-ի դարում արհեստ
չէր, ինչպէս այսօր է. դա մի
կրօն էր արտիստների համար, ճա-
շակի զարգացողութեան նշան էր
մեծ « Seigneur » ների համար,
Իտալիայի փառքն էր, իսկ կանանց
բունն տենչանքն էր նա: Եթէ
փափը կարող էր վատիկանից հե-
ռանալ Բիւսնատիին այցելու-
թեան գնալու համար, Վենետիկցի
աղնւականի աղջիկն էլ կարող էր,
առանց ամաչելու, Տիցիանելօին

սիրելի Բայց Բեատրիչէն մի միտք
էլ էր յղացել որը աւելի վեհա-
ցնում ու համարձակ էր դարձնում
նրա տենչանքը. մտածում էր
Պիպօին աւելի քան իր սիրեկանը
դարձնել, ուղում էր նրանից մի
հոգեկաւոր նկարիչ ստեղծել,
Խմացել էր, թէ ինչպիսի անկարգ
կեանք է վարում Պիպօն, և որոշել
էր նրան դուրս պոկել այդ կանրից:
Հաւատացած էր, որ Պիպօի մէջ,
չընայելով նրա անկարգութիւննե-
րին, դեռ չէ մարել արեւստագի-
տութեան սրբազան կայծը, այլ
մոխրի տակ ծածկւած է միայն, և
յոյս ունէր, թէ սէրը կը վերա-
կենդանացնի այդ աստուածային
կայծը: Մի ամբողջ տարի, ամէն
անգամ Պիպօին պատահելիս և կամ,
ծովերից անցած ժամանակ, նրա
պատուհաններին նայելիս, նա
շարունակ տատանման մէջ էր ընկ-

նում, փայփայելով իր մէջ այդ
գաղտնի միտքը: Մի տեսակ կա-
մահաճութիւն նրան միշտ առաջ
էր մղում, և վերջապէս չքկա-
րողացաւ դիմանալ ու որոշեց մի
քիսա ասեղնագործել նրա համար
և ուղարկել Թէն, իրաւ է, նա
խոստացել էր դրանից աւելի
առաջ չը գնալ և Պիպօին աւելի
մօտենալու ուրիշ ոչ մի փորձ չա-
նել երբէք, բայց, երբ տիկին Դո-
րոթէն ցոյց էր տւել Պիպօի, նրան
ուղղած, ոտանաւորը, նա ուրա-
խութիւնից արտասւելէր: Նա շատ
լաւ էր հասկանում, թէ ինչ վը-
տանգի կարող էր ենթարկւել ինքը,
իր այդ երազի իրականացման
փորձը անելով, բայց դա կնոջ
երազ էր, և տանից դուրս գալիս
ասել էր ինքն իրեն. « Կնոջ
կամքը—Աստուծոյ կամքն է »:

Ղեկավար ու յենարան

ունենալով այդ միտքը, իր սէրը
և իր անկեղծութիւնը, Բեատրի-
չէն վտանգեց զերծ էր համարում
իրեն: Պիպօի առաջ ծուներ իջնե-
լով, նա իր առաջին աղօթքն էր
ուղղում դէպի Սէրը: Սակայն
Բեատրիչէի հպարտութիւնը զոհ
բերելուց յետո, անհամբեր աստ-
ածը մի ուրիշ զոհ էլ էր պահան-
ջում նրանից: Բեատրիչէն այլ ևս
չը տատանեց Տիցիանելօի սիրու-
հին դառնալ, ճիշտ այնպէս, ինչ-
պէս թէ նրա կինը լինէր: Նա
իր վրայից վերցրեց բոլը և գրեց,
սենեակում գտնուող, Աննաբայի
արձանի վրա. յետո՝ ճիշտ այդ
մարմարեա չաստածուհուն նման
գեղեցիկ ու գունատ Բեատրիչէն
յանձնեց ճակատադրին:

Ինչպէս որ առաջուց պայ-
մանաւորել էին, Բեատրիչէն ամ-
բողջ օրը Պիպօի մօտ մնաց: Արե-

գահը մայր մտնելիս, նրան բերող
եռնդօլը եկաւ յետ տանելու: Նա
այնպէս էլ ծածուկ դուրս գնաց,
ինչպէս որ ներս էր մտել: Ծա-
ռաները զանազան պատրւակներով
հեռացած էին. միայն դռնապանն
էր մնացել տանը: Իր տիրոջ վա-
րած կեանքին սովոր լինելով, նա
խսկի էլ չզարմացաւ, երբ Պի-
պօի հետ դիմակաւ որ կին տեսաւ
անցնելիս սրահակով: Բայց հէնց
որ նկատեց, թէ դռան մօտ կինը
դիմակի մօրուքը ըարձրացրեց ու
Պիպօն հրաժեշտի համբոյր տւեց
նրան, կամացուկ առաջ գնաց ու
սկսեց ականջ դնել:

— Դու ինձ իսկի չէիր
նկատել, ուրախ կերպով հար-
ցնում էր Բեատրիչէն:

— Ի՞նչպէս չէ, պատասխա-
նեց Պիպօն. բայց ևս բո՞ղբ
լաւ չէի տեսել: Հաւատա՛, որ դու

ինքդ էլ չես կասկածում քո գեղեցկութեան մասին:

— Ոչ էլ դու. օրւա նման գեղեցիկ ես, հազար աւագամալի գեղեցիկ, քան ես էի կարծում: Արդեօք պիտի սիրե՞ս ինձ:

— Այո՛, և երկար:

— Իսկ ես—միշտ:

Այս խօսքի վրա նրանք բաժանեցին, իսկ Պիպօն մնաց դռան շէմքի վրա կանգնած, աչքերով հետեւելով Բեատրիչէ Դոնատին տանող զոնդովին:

VI

Տասն և հինգ օր արդէն անցել էր, իսկ Բեատրիչէն դեռ

ոչինչ էէր խօսել իր յղացած ծրագրի մասին: Ճիշտը խօսելով, նա ինքն էլ մի քիչ մոռացել էր նրան: Սիրահարւածների միութեան առջին օրերը, Սպանիացիների, նոր աշխարհը գտած ժամանակների, ճանապարհորդութիւններին են նմանում: Նաւ նստած միջոցին նըրանք կառավարութեանը խոստանում էին ճշտութեամբ հետեւել նրա տւած հրահանգներին, Ամերիկայի յատակագիծը բերել և քաղաքակրթել երկիրը, բայց, հէնց որ տեղ էին հասնում, անծանօթ երկնքի տեսքը, կուսական անտառները, ոսկու և արծաթի հանքերը կորցնել էին տալիս նրանց յիշողութիւնը: Նորութիւնների յետեւից ընկնելով, նրանք մոռանում էին թէ իրենց խոստումները և թէ ամբողջ Եւրոպան, մինչդեռ սրատահում էր, որ նրանք ահագին

դանձեր էին գտնում: Այդպէս են
անում երբեմն և սիրահարած-
ները:

Բեատրիչէին արգարացնող
մի ուրիշ պատճառ էլ կար: Այդ
տասն և հինգ օրւա ընթացքում
Պիպօն չէր խաղացել և ոչ մի ան-
գամ չէր գնացել իշխանուհի Օր-
սինիենց տունը: Դա արդէն խելքի
գալու սկիզբն էր. գոնէ Բեատրի-
չէն այդպէս էր մտածում, իսկ ևս
չգիտեմ, թէ արդեօք նա սխալ-
ւում էր թէ ոչ: Պիպօն օրւա կէսը
անց էր կացնում իր սիրուհու մօտ,
իսկ միւս կէսին գնում էր Վի-
գօի գինեաներից մէկում Սամո-
սի գինի խմելու և ծովին նայելու:
Նրա բարեկամները այլևս նրան
չէին տեսնում. իր բոլոր սովորու-
թիւնները նա թողել էր և այլ-
ևս բոլորովին չէր մտածում ոչ ժա-
մանակի, ոչ ժամերի և ոչ էլ իր

անելիքի մասին: Մի խօսքով՝ դե-
ղեցկուհու առաջին համբոյրների
ազդեցութեան տակ նա հարբել
և խորին մոռացութեան մէջ էր
ընկել, իսկ այսպիսի պարագանե-
րում միթէ կարելի՞ է որոշել թէ
մարդը խելօ՞ք է թէ խենթ:

Ամէն ինչ մէկ խօսքով ասե-
լով՝ Պիպօն ու Բեատրիչէն միմեանց
համար էին ստեղծւած. նրանք
այդ բանը նկատել էին հէնց ա-
ռաջին օրից, բայց դեռ էլի ժամա-
նակ էր հարկաւոր, որ դրան
աւելի լաւ համոզէին, իսկ այդ
բանի համար մէկ ամիսը բոլորո-
վին շատ էէ: Ուրեմն, անցաւ մի
ամիս, առանց նկարչութեան մա-
սին խօսք լինելու, այնինչ սիրոյ,
ջրի վրայից երաժշտութիւն լսե-
լու և քաղաքից դուրս գրօսանք-
ների կատարելու մասին խօսակցու-
թիւններ շատ էին լինում: Բարձր

դասակարգի կանայք շատ ան-
գամ, արւարձանների մի որ և է
ճաշարանում ստացած, գաղտնի
հաճոյքը աւելի գերադաս են հա-
մարում քան բողոքարում մի
փոքր ընթերցել: Բեատրիչէն
էլ այդ կարծիքին էր և նա
Բինտավալի տաղաւարների տակ
Պիպօի հետ tête à tête կերած, մի
հատ թարմ ձուկը աւելի լաւ էր
համարում քան թէ նոյն իսկ դո-
ժի ճաշերը: Անթրեւուց յետո
նրանք գոնդոլ էին նստում ու զը-
նում էին Հայերի կղզու շուրջը
պտոյտի: Այդտեղ է, բաղաբի ու
Լիդօի մէջտեղը, որ ես խոր-
հուրդ կը տայի ընթերցողին գնալ
գեղեցիկ լուսնկա գիշեր ժամա-
նակ, երկնքի ու ծովի միջև, Աե-
նետիկեան սէր վայելելու:

Մէկ ամսից յետո, երբ
մի անգամ Բեատրիչէն ծածուկ

Պիպօի մօտ եկաւ, սովորականից
աւելի ուրախ տրամադրութեան
մէջ գտաւ նրան: Պիպօն նախաձա-
շը նոր էր վերջացրել ու սենեա-
կի մէջ ման էր գալիս երգելով,
երբ Բեատրիչէն ներս մտաւ: Ա-
րեգակն ընկել էր սենեակի մէջ և
սեղանի վրա մի արծաթէ աման
էր պսպղում, լիբը սեքիններով:
Նախորդ գիշերը Պիպօն խաղացել
էր և հաղար հինգ հարիւր պիաստր
էր տարել պարոն Աեսպազիանօից:
Այդ գումարից գնել էր մի չի-
նական հովհար, անուշ հոտերով
լցւած ձեռնոցներ և մի ոսկէ շղ-
թա, որ Աենետիկի գործ էր ու
շատ հիանալի կերպով էր բանւած:
Այդ բոլորը Պիպօն ամփոփել էր
մի եղենափայտեա ու սաղափով
ծածկւած արկղիկի մէջ և առաջար-
կեց Բեատրիչէին:

Սա առաջին անգամից ուրա-

խումբեամբ ընդունեց այդ նւերը,
բայց քիչ յետոյ, երբ իմացաւ, որ
որ գա առնւած է խաղում տարած
փողերով, այլեւ չուզեց ընդունել
Փոխանակ Պիպօի ուրախութեանը
մասնակցելու, մտածողութեան
մէջ ընկաւ Գուցէ, մտածում էր
նա, Պիպօն այլ ևս առաջւա պէս
է՛լ չէ սիրում իրեն, քանի որ
դարձեալ իր առաջւա հաճոյքնե-
րի յետեւից է սկսել ընկնել: Ինչ
որ էլ լինէր, նա տեսաւ, որ բոլորէն
հասել է խօսելու և փորձելու յետ
կանգնեցնել նրան անկարգ կեան-
քից, որը վերսկսելու վրա էր:
Դա, իհարկէ, հեշտ ձեռ-
նարկութիւն չէր: Մէկ ամսւա ըն-
թացքում արդէն կարողացել
էր ճանաչել Պիպօի բնաւորու-
թիւնը: Ճիշտ է, Պիպօն կեանքի ա-
ռօրեա խնդիրների վերաբերմամբ
վերջէ առաջինի անհոգ մարդ էր

և լաւ էր իմանում «*far niente*» ի
գործադրութիւնը, բայց կարեոր
խնդիրների մէջ հեշտ չէր նրա վրա
իշխելը, նոյն իսկ նրա անհոգու-
թեան շնորհով: Հէնց որ ուզում
էին նրա վրա իշխանութիւն բա-
նեցնել, փոխանակ հակառակելու
կամ վիճելու, թողնում էր որ
խօսեն, իսկ խօսածները բոլորովին
իր վրա չէր առնում: Բնատրի-
չէն, իր նպատակին հասնելու հա-
մար, ուրիշ ընթացք բռնեց և
խնդրեց՝ թէ արդեօք չի՞ ցան-
կանա իր պատկերը նկարել:
Պիպօն համաձայնեց առանց
այլ և այլութեան: Միւս օրը
կտաւ դնեց ու սենեակը բերել տը-
ւեցիր հօր, կազմու փայտից շինւած
ու բանդակագործւած, սիրուն նը-
կարակալը: Առաւօտեան Բնատրի-
չէն վաղ եկաւ մի թուի լայն վեր-
նապզեստով փաթաթւած, որը

իսկոյն վայր զցեց վրայից, երբ Պիպօն պատրաստեց գործի նստելու: Այդ ժամանակ Պիպօին ներկայացաւ նա մօտաւորապէս այնպիսի մի հազուստով, ինչպիսին Պարիս Բորդոնն էր հազցրել իր թագադրւած Վենետիկին: Ճակատի վրա թափթիւած ու մարգարիտների հետ խառնւած մաղերը, երկար ալիքաւոր պատրոյզների նման, թափուում էին նրա թևերի և ուսերի վրա: Մինչև գօտին հասնող և կուրծքի մէջտեղում ոսկէ կոճակով ամրացրած մարգարտեա մանեակը, բաց կուրծքի շուրջը գալարւելով, նրա անփոյթ եզերագիծն էր նկարուում: Վաղուտի ու վարդազոյնի փոփոխւող տափտա-ից շրջապատող բարձրացւած ու պնդացւած էր ծնկից վերև. եաղուծի գնտասեղով թողնելով մարմարի նման ողորկած մի

ոտը բաց: Բացի դրանից նա հազած ունէր թանկագին ապարանջաններ և, ոսկով բաժնւած, գունաւոր մախմուրէ հողաթափներ:

Բորդոնին կարած Վենետիկին, ինչպէս յայտնի է, ոչ պլ ինչ է եթէ ոչ մի Վենետիկցի կնոջ պատկեր: Իսկ այդ նկարիչը, որը Տիցիէնի աշակերտն էր, մեծ համարում էր վայելում Խալիսպում: Բեատրիչէն, որը գուցէ և ճանաչում էր այդ նկարի մօզելին, շատ լաւ էր հասկանում, որ ինքը ներանից աւելի գեղեցիկ էր. նա կամենում էր Պիպօի նախանձը գրգռել և պղպիսով ցոյց տալ նրան, թէ կարելի է Բորդոնին գերազանցել: «Դիանայի արիւնը գիտենաւ,— բացառանք երիտասարդը, փոքրիկ Բեատրիչէնի դիտելուց յետոյ,— որ թագադրւած Վենետիկին, չաստուածուհու կերպարանք

ընդունած, զինարանում ուտել
ծախող մի կին է. բայց ահա՛ թէ
ո՛վ է Սիրս մայրը և պատերազմ-
ների չաստաւածի սիրուհին:»

Չատ հասկանալի է որ այս-
պիսի դեղեցիկ մօդէր տեսնելով,
Պիպօի առաջին հոգսը նստել ու
նկարելը չէր: Բեատրիչէն մի վայր-
կեան ինքն էլ վախեցաւ իր չա-
փազանց գեղեցիկ լինելուց և մտա-
ծեց, թէ չք լինի՞ վատ միջոց էր
ընտրել բարեփոխութեան ծրագիր-
ները յաջողեցնելու համար: Սա-
կայն նկարը սկսւած էր արդէն,
թէ և սկզբի զօրքը մտքամուրր
ձեռքով էին նկարւած: Պատահ-
մամբ Պիպօն վրձինը ձեռքից վայր
զցեց, Բեատրիչէն դեանից բարցրա-
ցրեց և սիրեկանին վերադարձնե-
լով ասաց. «Ի՞նչ հօր վրձինն էլ մի
անգամ ձեռքիցը այսպէս վայր ըն-
կաւ. Վարլոս-Սինաը գեանից բարձ-

բացրեց և նրան տւեց. ևս էլ եւմ
ուզում Պեսարի պէս անել, թէ և
թագուհի չեմ:»

Պիպօն միշտ մի տեսակ ան-
հուն սէր և հրապոյր էր տածում
դէպի իր հայրը, և երբէք առանց
ակնածութեան չէր խօսում նրա
մասին: Այդ յիշողութիւնը ազդեց
նրա վրա. վեր կացաւ տեղից
ու մի պահարան ըաց արեց. «Ահա
այն վրձինը, որի մասին հիմա յի-
շեցիր, ասաց վրձինը ցոյց տա-
լով. այն օրւանից, երբ աշխարհի
կէսին տիրողը ձեռք էր զիպրեւ
սրան, իմ խեղճ հայրը իբրեւ մա-
սունք էր պահում:»

— Ի՞նչ յիշում էր այդ
դէպքը, հարցրեց Բեատրիչէն, և
կարո՞ղ էր դրա պատմութիւնն
անել:

— Այդ տեղի էր ունեցել
Բոլոնիայում, պատասխանեց Պի-

պօն: Փափը և թագաւորը մի տե-
սակցութիւն էին ունեցել: Ֆլո-
րենցիայի իշխանութեան վերարեո-
նալ մի ինչ որ խնդիր կար, կամ,
աւելի ճիշտ է ստել խնդիրը Ի-
տալիայի ճակատագիրը որոշելու
մասին էր: Փափին ու Վարլոս-Վին-
տին տեսել էին պատշգամբի վրա
միասին խօսելիս և, նրանց բոլոր
խօսակցութեան ժամանակ, ամբողջ
բաղաբը լռութեան մէջ էր թաղ-
ւել: Մէկ ժամից յետո ամէն ինչ
վճռւած էր: Լռութիւնը տեղի է
տալիս մարդոց ու ձիերի ահագին
աղմուկին: Վինսելիքի մասին ոչ որ
ոչինչ չէ իմացել և բոլորն էլ Ի-
րարանցումի մէջ են ընկել կարե-
լին չափ շուտ իմանալու համար,
մինչդեռ հրամայւած է եղել խո-
րին դադտնապահութիւն պահպա-
նել: Բնակիչները հետաքրքրու-
թեամբ ու ահով սկսել են դիտել

երկու պետութիւններին էլ պատ-
կանող, օֆիցերներին ամէն մի շար-
ժումը: Իտալիան բաժանելու, աք-
սորանքի և նոր վարչութիւն հաս-
տատելու մասին է խօսակցութիւն
լինում: Հայրս էլ մի գեղեցիկ մեծ
նկարի վրա աշխատելիս է եղել
Նա, սանդուխի վերեւում կանգ-
նած, նկարելիս է լինում, երբ
թիկնապահները նիպակները ձեռ-
ներին դուռը բանում ու շարւում
են պատի մօտ: Պաժը ներս է մտ-
նում ու բարձր ձայնով կանչում.
«կեսաբը», Մի քանի րոպէից թա-
գաւորն է յայտնուում, բաճկոնի
մէջ սեղմւած ու կարմիր բեխերի
տակից ժպտալով: Հայրս, զարմա-
ցած ու միանգամայն հիացած այդ
անսպասելի այցելութիւնից, սկը-
սում է սանդուխներից արագ
վայր իջնել: Նա ծեր էր. ճաղից
բռնած միջոցին, վրձինը ձեռքից

վայր է ընկնում: Ներկա եղող-
ները մնում են անշարժ, որովհետեւ
թագաւորի ներկայութիւնը նրանց
մի մի արձան էր դարձրել: Հայրս
ամաչում է իր դանդաղկոտութիւ-
նից ու անշնորհքութիւնից, բայց
և վախենում է շտապել, որ չը վի-
րաւորւի: Կայլոս—Աինտը միքանի
քայլ առաջ է անցնում, ծանր կեր-
պով կռանում ու բարձրացնում է
վրձինը: «Տիցիէնը, ասում է նա
պարզ ու տիրապետական ձայնով,
Տիցիէնը արժանի է, որ Աեսարը
նրան ծառայութիւն մատուցանէ»,
և աննման վեհութեամբ տալիս է
վրձինը հօրս, որը մէկ ծնկան վրա
չորում ու այնպէս է ընդունում:—

Այս պատմութիւնից յե-
տո, որը Պիպոն չը կարողացաւ
անել առանց յուզւելու, Բեստրի-
չէն մի առժամանակ լուռ մնաց.
նա գլուխը ծռել ու այնքան մո-

լորւած էր երեւում, որ Պիպոն
հարցրեց, թէ ինչի մասին է մտա-
ծում:

« Ես մի բան եմ մտածում,
պատասխանեց Բեստրիչէն: Կար-
լոս-Աինտը այժմ մեռած է, իսկ նը-
րա որդին Սպանիացի թագաւորն
է: Խնչ պիտի ասէին Ֆիլիպ II-ի
մասին, եթէ նա, փոխանակ իր հօր
սուրը գործ ածելու, թողնէր որ
պահարանի մէջ ժանգոտի, »:

Պիպոն ժպտաց. թէեւ Բեստ-
տրիչէն միտքը հասկացաւ, բայց
էլի հարցրեց, թէ արդեօք նա ի՞նչ
է ուղղում դրանով ասել:

— Ես ուղղում եմ ասել, պա-
տասխանեց Բեստրիչէն, որ զուէլ
թագաւորի ժառանգ ես, որովհետեւ
եթէ Բորգոնը, Մորետոն, Թոմա-
նիօն լուսնկարիչներ են, Տիստորէն
և Ջիորջիօն արախտներ էին, Տի-
ցիէնը թագաւոր էր, և ո՞վ է այժմ

նրա գայիսոնը կրողը:

— Իմ Օրայիօ եղբայրը եթէ ապրէր, մեծ նկարիչ կը լինէր, պատասխանեց Պիպօն:

— Ի հարկէ, շարունակեց Բեատրիչէն և ահա թէ ինչ պիտի ասեն Տիցիէնի որդիների մասին: «Մէկը մեծ նկարիչ կը լինէր, եթէ ապրէր, իսկ միւսը՝ եթէ կամենար:»

— Դու այդպէ՞ս ես կարծում, ասաց Պիպօն ծիծաղելով. էհ լաւ, ուրեմն թող նաև աւելացնեն. «Բայց Բեատրիչէ Գոնատօի հետ գոնդոլով զրօսնելը աւելի գերադաս էր համարում:»

Բեատրիչէն, ի հարկէ, ուրիշ տեսակ պատասխան էր սպասում. ուստի մի փոքր այլայլեց. Բայց չը կորցրեց իր արիւթ թիւնը, այլ էլ աւելի լուրջ կերպարանք ընդունեց:

«Լսիր ինձ, մի ծիծաղիր, ասաց նա, այն միակ նկարը, որ դու նկարել էիր, բոլորին էլ հիացնում էր: Մէկը չը կա, որ չափսոսի նրա կոլուստը, բայց բոլորած կեանքը Գոլֆինի պալատում պատահած հրդեհից էլ վատ բան է, որովհետև այդ կեանքը բեղ է լափում: Միմիայն զարձանալու մասին ես մտածում դու ու չես խորհում, որ այն, ինչ ուրիշներին հաճոյք է պատճառում, բեղ միայն նախատինք է բերում: Հարստացած վաճառականի որդին կարող է զար խաղալ, բայց ո՛չ Տիցիանելուն: Ինչի՞ է պէտք, թէ դու մեր ամենածեր նկարիչների գիտութիւնը ունիս, քանի որ այնպիսի երիտասարդական կեանք ես վարում, որ նրանցից և ոչ մէկը չէ վարել: Յաջողութիւն ունենալու համար հարկաւոր է փորձել, իսկ դու ոչ

մի փորձ չես անում: Քո ընկերները
բեղ խաբում են, իսկ ես պարտք
եմ կատարում ասել քեզ, որ
դու անարգում ես քո հօր յիշա-
տակը, որք քեզ միևնոյն բանը պի-
տի ասէր, ինչոր այժմ ես եմ ա-
սում: Քանի դու հարուստ ես, միշտ
կը գտնեն այնպիսի մարդիկ, որ
օգնեն քեզ սնանկանալու. բանի գե-
ղեցիկ ես, կանայք կը սիրեն քեզ.
բայց ի՞նչ կը լինի, եթէ քեզ ճշ-
մարտութիւնը ասող չը լինի, մինչ
դու երիտասարդ ես: Ես ձեր սի-
րուհին եմ, իմ թանկագին տէր,
բայց ես ցանկանում եմ և ձեր սի-
րեցեալը լինել: Երանի թէ դուք աղ-
բատ ծնւած լինէիք: Եթէ դուք
ինձ սիրում էք, պէտք է աշխատէք.
Քաղաքի հեռաւոր թաղում ես մի
սոսանձնացած, փոքրիկ մի յար-
կանի տուն եմ տեսել: Եթէ ցան-
կանում էք, այդ տունը կահաւո-

րել կը տանք մեր ճաշակով և երկու
հատ բանալի կունենանք. մէկը ձեզ
համար, իսկ միւսը ինձ մօտ պա-
հելու: Այնտեղ մենք ոչ որից չենք
վախենա և բոլորովին աղատ կը
լինենք. դուք մի նկարակալ բե-
րել կը տաք և եթէ խոստանում
էք դալ ու օրական երկու ժամ
միայն աշխատել, ես ամէն օր այն-
տեղ ձեզ մօտ կը գամ: Բաւակա-
նաչափ համբերութիւն կունենա՞ք
գրա համար: Եթէ համաձայնէք,
այն ժամանակ մի տարուց յետո,
երբ հաւանական է ինձ այլ ևս
չէք սիրի, դուք ընտելացած կը
լինիք աշխատանքին և Իտալիա-
յում մի մեծ անուն էլ կաւելանա:
Իսկ եթէ մերժէք, ես չեմ կարող
դադարել ձեզ սիրելուց, բայց դուք
դրանով կապացուցանէք, որ ինձ
չէք սիրում:»

Բոլոր իօսած ժամանակ

Բեատրիչէն դողում էր, Վախենում էր իր սիրեկանին վիրաւորել և միենոյն ժամանակ մի առանձին պարտականութիւն էր զգում արտայայտել իր բոլոր մտքերը, այդ վախից ու հաճոյանալու ցանկութիւնից նրա աչքերը փայլում էին: Նա այժմ ոչ միայն Վենետիկին, այլ Մուսային էլ էր նմանում: Պիպօն իսկոյն չը պատասխանեց նրան՝ այս դիրքի մէջ Բեատրիչէին նա այնքան գեղեցիկ էր գտնում, որ մի քանի րոպէ այլայլութեան մէջ թողեց նրան: Ճիշտը ասելով՝ Բեատրիչէի ձայնի ելևէջներին էր աւելի ականջ դրել, քան թէ նրա արտասանած խրատներին: Բայց այդ թափանցող ձայնը դիւթեւ էր նրան: Բեատրիչէն իր ամբողջ հոգու խորքից էր խօսում. խօսում էր Վենետիկի կնոջ քաղցրութեամբ, Տոսկանի ամենամայ-

քուր բարբառով: Երբ մի կենդանի երգ գեղեցիկ բերնից է դուրս գալի, մենք շատ էլ ուշադրութիւն չենք դարձնում նրա խօսքերին. երբեմն նոյնիսկ հաճելի է պարզ չը լսել խօսքերը, այլ հիանալ միմիայն երգի երաժշտութիւնով: Համարեա թէ միենոյն բանն էլ Պիպօն արեց: Առանց մտածելու թէ իրենից ինչ է պահանջուում, մօտեցաւ Բեատրիչէին, մի համարոյր դրոշմեց նրա ճակատին և ասաց.

„Համաձայն եմ, ինչ որ էլ կամենաս. հրեշտակի նման գեղեցիկ ես դու:“

Պայմանաւորւեցին, որ Պիպօն այդ օրւանից կանոնաւորապէս պիտի աշխատի. Բեատրիչէն կամեցաւ, որ նա զրաւոր խոստում տա: Հանեց իր յիշատեւորը և, սիրահարւածի հպարտութեամբ մի քանի տող նրա մէջ գրելով,

ասաց.

„Գիտե՞ս, մենք Լորեդաններս հաշիւների մէջ շատ ճշտապահ ենք*): Ես բեզ նշանակում եմ իբրեւ իմ պարտապանը, որ մի ամբողջ տարւա ընթացքում պիտի

*) Երբ ֆուկարին դատի ենթարկւեց, Յակոբ Լորեդանը, Պետի որդին հաւատացած էր կամ ուզում էր հաւատալ, թէ իր ընտանիքի կորուստի վրեժը առել է: Իր հաշւատուների մէջ (նա էլ էր վաճառականութեամբ պարագում, ինչպէս այդ ժամանակա համարեա բոլոր պատրիկները) նա իր ձեռքով պարտապանների կարգն էր անց կացրել դոժի անունը, իմ հօր և իմ հօր եղբոր մահւան համար. դրած էր այնտեղ: Այդ տողերի դիմացը մի երեսում նա ոչինչ չէր գրել և թողել էր ապիտակ, ուղեւորով դրանով հասկացնել, թէ զեռ պարտքը վճարւած չէ: Եւ, յիշուի, դոժի կորուստից յետո, նա այդ դատարկ երեսի վրա գրեց. I' ha Pagta-պարտքը վճարւած է: (Darn՝ Վենետիկի Հանրապետութեան Պատմութիւնը): Զան. Կեդ.

օրական երկու ժամ աշխատես. ստորագրիր ու ճշտութեամբ վճարիր պարտքդ, որ իմանամ թէ ինչ սիրում ես:,,

Պիպօն սիրով ստորագրեց՝, Բայց, ի հարկէ, ասաց նա, ամենից առաջ ես պիտի սկսեմ քո պատկերը նկարել:,,

Բեատրիչէն համբուրեց նրան և ասաց ականջից.

Ես էլ քո պատկերը պիտի շինեմ, զեղեցիկ ու շատ նմանող պատկեր, և ոչ թէ անշունչ այլ կենդանի:,,

VII

Պիպօն և Բեատրիչէն սէրը սկզբում դետնից բոող աղբերակի կարելի էր նմանեցնել այժմ

պատրիկ անունը կրողները պիտի գայրանային դրա դէմ: Նոյն-իսկ այնպիսիները, որոնք ամենահաշտ աչքով էին նայում գաղտնի սիրաբանութիւնների վրա և որոնք ոչ մի վատ բան չէին տեսնում նրա մէջ, որ աշխատանքում առեւտրի էր նմանում, որը կամայ կամայ մաղւելով իր համար աւաղի մէջ ճանապարհ է բաց անում: Եթէ Պիպոն աշխատանք լինէր, իհարկէ, կամուսնանար Բեատրիչէի հետ, որովհետեւ քանի նրանք աւելի էին ճանաչում իրար, այնքան աւելի էին սիրում միմիանց: սակայն, չը նայելով որ Անգելինները Ֆրիւսլացի Վադորի մի շատ լաւ ընտանիքից էին, այնուամենայնիւ այդ միութիւնը անկարելի էր: Ոչ միայն Բեատրիչէի մօտիկ աղգականները պիտի հակառակէին այդ բանին, այլ և ընտանիքի

տիկինը նկարչի սիրուհին դառնար, այդպիսիներն անգամ երբէք չը պիտի ներէին նոյն այդ կնոջը, եթէ սա ամուսնանար իր սիրելիների հետ: Այդպիսի նախապաշարումներ էին տիրում այն ժամանակ, որը յամենայն դէպս աւելի լաւ էր, քան մեր ժամանակները:

Փորրիկ տունը կահաւորւած էր: Պիպոն իր խոստումը կատարում էր և ամէն օր գնում էր այնտեղ: Ասել թէ նա աշխատում էր, դա չափազանց կը լինէր, բայց նա ցոյց էր տալիս կամ, աւելի լաւ է ասել, կարծում էր, թէ աշխատում է: Իսկ Բեատրիչէն աւելի քան կատարում էր իր խոստումը, վասնորոշ նա միշտ առաջինն էր այնտեղ գալի: Պատկերը սկըսւած էր. գործը շատ դանդաղ էր առաջ գնում, բայց նա նկարակալելի վրա էր և, չը նայելով որ նը-

րան մեծ մասամբ ձեռք դիպցնող չը կար, գոնէ մի վկա էր թէ՛ նրանց սէրը խրախուսելու և թէ՛ Պիպօի ծուլութեանը ներելու համար:

Ամէն առաւօտ Բեատրիչէն մի փուռնջ էր ուղարկում խափշիկի ձեռքով իր սիրելեանին, որ նա այդպիսով առաւօտները վաղ վեր կենալ սովորի: „Նկարիչը պէտք է արշալոյսին ոտքի վրա լինի, ասում էր Բեատրիչէն, արեգակի լոյսը նկարչի կեանքն է ու նրա արեւատի խակական տարրը, որովհետեւ առանց լոյսի նա ոչինչ չէ կարող լինել:“

Պիպօն այդ խորհուրդը իրաւացի էր թուում, բայց դրա գործադրութիւնը շատ դժուար էր համարում նա: Պատահում էր, որ խափշիկի րեւած փուռնջը դըղում էր շաքարաջրով լի բաժա-

կի մէջ, որը նրա գիշերւա սեղանի վրա էր դնւում, և ինքը վերստին բնում էր: Երբ փոքրիկ տունը գնալիս անցնում էր իշխանուհի Օրսինիի լուսամուտների տակից, նրան թուում էր թէ իր փողերը գրպանում բըցբըցում էին: Մի անգամ էլ զբօսավայրում սըր Վեսպալիանօն պատահեց, որը հարցրեց, թէ ինչու նա այլ ևս չէ երևում:

„Ես երգել եմ այլ ևս զարատուփ չառնել ձեռքս, պատասխանեց Պիպօն, և ոչ թղթի ձեռք տալ: Իսկ բանի որ պատահել ենք, եկէք մօտներս ունեցած փողերով խաչ (թէ գիր^{*)}) խաղանք:“

Սըր Վեսպալիանօն, որը, ^{*)}խաչ և գիր դրամի երկու երեսներն են, իսկ այդպէս կոչւում է պոն խաղը որ խաղացողներից մէկը զգում է դրամը օդի մէջ, իսկ միւսը պիտի գուշակէ, թէ ո՞ր երեսի վրա վայր կընկնի նա: Դ. Թ.

չը նայած ծեր ու օտար լինելով
էլի ոչ մի խաղից բաշտող չէր,
իսկի էլ չը մերժեց այդ ա-
ռարջակութիւնը: Նա մի պի-
աստր նետեց օդի մէջ, մի ե-
րեսուն հատ սեքին տարւեց
և շատ էլ գոհ չը մնաց իր
խաղից: «Ափսոս, մտածեց Պիպօն,
որ այս բոպէիս այլ ևս չեմ խա-
ղում: Ես հաւատացած եմ, որ Բեատ-
րիչէի քիսաի շնորհով իմ բաղ-
դը էլի պիտի բանէր և ութ օր-
ւա մէջ կը կարողանայի յետ տա-
նել այն բոլորը, ինչ որ տարւել
էի երկու տարւա ընթացքում:»

Այնուամենայնիւ մեծ հա-
ճութեամբ էր հնազանդում իր
սիրուհուն: Նրա փոքրիկ արհես-
տանոցը մի շատ ուրախ և հանդիստ
բան էր ներկայացնում: Այնտեղ
նա իրեն իրիւ մի նոր աշխար-
հում էր զգում, ուր սակայն հին

յիշատակներ էլ կային, վասնորո
կտաւն ու նկարակալը իր ման-
կութիւնն էին յիշեցնում: Մենք
առհասարակ շատ շուտ ենք ըն-
տելանում այն առարկաներին, ո-
րոնք մի ժամանակ մեզ ընտանի են
եղել, և անցեալի յիշողութիւն-
ների շնորհով անդիտակցարար սի-
րում ենք այդ առարկաները: Երբ
Պիպօն վերցնում էր ներկակալը
ու գեղեցիկ առաւօտեան ժամե-
րին նրա վրա փշրում էր փայլուն
ներկերը, յետո երբ նայում
էր, թէ ինչպէս այդ ներկերը կար-
գով շարւել են ու իր ձեռքի տակ
իրարու պիտի խառնեն, նրան թը-
ւում էր թէ իր յետեւում հօր կոշտ
ձայնն է լսում, որը երբեմն կան-
չում էր: «Պէ՛հ, ծղլ, ինչի՞ մա-
սին ես մտածում: Տես որ շուտ
վերջացնես այդ գործը:» Այդ յի-
շելիս, Պիպօն գլուխը շուռ էր տա-

լի. Բայց Տիցիէնի խոժոռ զէմքի տեղ Բեատրիչէին էր տեսնում, որը, թներն ու կուրծքը մերկ, ճակատը մարգարիտներով զարդարւած, պատրաստուում էր գիրք բռնել և ժպտալով ասում էր նրան.

« Ե՛րբ կը բարեհաճէր, տէ՛ր իմ:»

2ը պէտք է կարծել թէ Պիպօն անտարբեր էր վերաբերւում զէպի Բեատրիչէի խորհուրդները, ինչ որ սա երբէք չէր զլատում նրան տալ: Երբեմն Վենետիկի մեծ վարպետների ու նրանց, Իտալական շիօլանների մէջ բռնած, փառաւոր գիրքի մասին էր խօսում Բեատրիչէին. երբեմն, յիշեցնելով արւեստի նախկին բարձրութիւնը, նա Պիպօին այժմեան նրա անկումն էր ցոյց տալիս: Եւ Բեատրիչէն աւելի քան իրաւացի

էր այդ կողմից, որովհետեւ Վենետիկն էլ այդ ժամանակ նոյնն էր անում, ինչ որ Ֆլորենցիան էր արել: Վենետիկը այժմ սկսել էր ոչ միայն իր փառքը, այլ և զէպի այդ փառքը եղած յարգանքը կորցնել: Միքել-Անջլօ ու Տիցիէնը ապրել էին երկուսով մօտ մի դար: Իրենց հայրենակիցներին արւեստների սովորեցնելուց յետո, նրանք այնչափ երկար էին պատերազմը մղել անկանոնութիւնների դէմ, որչափ կարող է մարդկային ոյժը լծողատրել. Բայց այդ ձեռացած երկու սիւները վերջապէս խորտակւել էին: Նորութիւններ մտցնող տեղէաններին մինչև երկինք բարձրացնելու պատճառով, մոռացութեան էին տրուում զեռնորպատանքւած մեծ ուսուցիչները: Բրեսչիան, Պրէմօնը նոր շիօլաններ էին ստեղծել ու աւելի բարձր էին հասկում

դրանց բան հին շկօլանները: Տի-
ցիէնի աշակերտներից մէկի որդին՝
Պիպօին տաճ աւելի անունը սե-
փականեցնելով, նոյն իսկ Աննե-
տիկի մէջ իրեն էլ Տիցիանելօ էր
անւանում նրա նման և պատրի-
արքական եկեղեցին լցնում էր
իր ամենաանճաշակ նկարներովը:

Եթէ Պիպօն անտարբեր
էր դէպի հայրենիքի նախատինքը,
գոնէ նա պիտի զայրանար այդ
խայտառակութեան դէմ: Երբ նրա
ներկայութեամբ մի որ և է վատ
նկար էին գովարանում, կամ երբ
նա մի որ և է եկեղեցում իր հօր
գլուխ գործոցների շարքում մի ան-
ճոռնի կտաւ էր նկատում, այն-
պէս էր վրդովւում, ինչպէս որ կա-
րող է պատրիկը վրդովւելը ապօրի-
նի զաւակի անունը ոսկի գրքի մէջ
գրւած տեսնելիս: Բնատրիչէին
հասկանալի էր Պիպօի այդ զգա-

ցումը. չէ՞ որ բոլոր կանայք բիչ
թէ շատ Դալիլայի բնազդուն
ունեն, գիտեն Սամսոնի մա-
ղերի զաղտնիքից ժամանակին օգ-
տուել: Սրբազան անունները յոր-
գելով հանդերձ, Բնատրիչէն՝ աշ-
խատում էր մի մի անգամ միջակ
նկարիչներից էլ ոմանց գովել: Ի
հարկէ, նրան շատ էլ հեշտ չէր
այդպիսի հակասութիւնների մէջ
ընկնելը, բայց աշխատում էր
ճարակութեամբ լուրջ կերպարանք
տալ իր կեղծ գովասանքներին: Այս
եղանակով շատ անգամ յաջո-
ղում էր Պիպօի զայրոյթը գրգռել
և նկատում էր, որ այդպիսի ռո-
պէներում Պիպօն մի առանձին ե-
ռանգով էր գործի նստում: Այդ
րոպէներում նրա մէջ վարպետի
տոկունութիւն էր ծագում և նա
ոգեւորւում էր անհամբերութիւ-
նից: Սակայն նրա անհոգ բնաւո-

բութիւնը շուտով գերակշռում էր
և յանկարծ գէն էր գցում վըր-
ձինը: „ Գնանք մի բաժակ Սիպրո-
սի գինի խմելու, ասում էր նա, և
այլ ևս չը խօսինք այդ յիմար բա-
ների մասին:“

Եթէ մի ուրիշը լինէր Բեատ-
րիչէի տեղ, գուցէ շուտով կը վհատ-
ւէր այդպիսի փոփոխամտութիւ-
նից. բայց պատմութեան մէջ
բանի՛ր քանի՛ր ամենայամառ ատե-
լութեան պատմւածներ ենք մենք
տեսնում. ուրեմն զարմանալու չէ,
որ սէրն էլ կարողէ տոկունութիւն
տալ մարդու: Բեատրիչէն մի քանի
մէջ շատ վստահ էր, որ միանգա-
մայն ճշմարիտ է, այն է՝ թէ սո-
վորութիւնը ամեն բան կարող է
անել և ահա՛ թէ որտեղից էր այդ
համոզումը գոյացել նրա մէջ: Նա
ականատես էր եղել, թէ ինչպէս
իր հայրը, որը չափազանց հարստ

և թոյլ առողջութեան տէր մարդ
էր, ծերութեան հասակում ամե-
նածանր աշխատանքների էր են-
թարկում իրեն, չոր ցամաք հաշիւ-
ների մէջ գլուխ էր ուռնցնում, թէ
ինչ է՝ մի քանի սեքին էլ աւելա-
ցնի իր ահագին կարողութեան
վրա: Բեատրիչէն շատ անգամ
էր ազաչել հօրը, որ հանդիստ
մնա, բայց սա միշտ միևնոյն պա-
տասխանն էր տալի, թէ աշխատան-
քը դեռ մանկութիւնից մնացած
սովորութիւն է, որը իր համար մի
անհրաժեշտ պահանջ է դառել և
թէ ինքն այդ սովորութիւնը չի
թողնի, բանի կենդանի է: Այս
օրինակից փորձած լինելով, Բեատ-
րիչէն չէր ցանկանում կանխաւ
ոչ մի որոշում անել, մինչև որ
Պիպօն կանտնաւոր աշխատանքի
չը սովորէր: Նա մտածում էր, թէ
փառասիրութիւնն էլ մի շատ ազ-

նիւ աննչ է, որը նոյնչափ զօրաւոր է, որչափ և փողասիրութիւնը:

Այս կերպով մտածել սխալ չէր, սակայն զԺաբուլթիւնը նրանում էր, որ Պիպօի մէջ մի լաւ սովորութիւն մտցնելու համար հարկաւոր էր նախ մի ուրիշ վատ սովորութիւնից յետ կանգնեցնել նրան: Բայցի դրանից՝ այնպիսի վատ խոտեր կան, որ առանց մեծ զբաւարութեան են պոկուում գետնից, այնինչ թղթախաղը այդ կարգի խոտերից չէ. գուցէ դա հէնց միակ մոլութիւնն է, որ չէ ընկճուում սիրո առաջ, որովհետեւ շատ է պատահել, որ փառասէրները, անառակներն ու կրօնամոլները զիջանել են սիրող կնոջ կամբի առաջ, բայց խաղամոլներին շատ հազիւ է պատահում այդ: Եւ դա շատ պարզ է: Ինչպէս որ դրամի վեր-

ածւած մետաղը համարեա թէ ամեն կարգի հաճոյքներ է ներկայացնում իրենից, այնպէս էլ թղթախաղը համարեա թէ ամէն տեսակ յուզմունքներ է ամփոփում իր մէջ. ամեն մի թուղթ կամ զարդեցելով տարւում ու տանում են մի յայտնի բանակութեամբ ոսկու կամ արծաթի դրամներ. իսկ այդ դրամներից ամեն մէկը մի յայտնի զարճութիւն է ներկայացնում: Ուրեմն տանողի մէջ բազմաթիւ ցանկութիւններ են յղանում և նա ոչ միայն դրանց ամբողջապէս գոհացնելու յետեւիցն է ընկնում, այլ և աշխատում է նոր ու նոր ցանկութիւններ ստեղծել իր համար, վստահ լինելով, թէ կը կարողանա բոլորին էլ բաւականութիւն տալ: Այդտեղից էլ տարւողի յուսահատութիւնն է ծագում, որը, ահագին գումարներ կորցնե-

լուց յետո, յանկարծ անելանելի վիճակի մէջ է ընկնում: Այս կարգի յաճախակի կրկնուող փորձերը միանգամայն բամուս ու լարում են մարդու միտքը և նրան մի տեսակ խելագարութեան են հասնում: Սովորական զգացումները չափազանց թուլանում և այնքան անկարևոր ու չնչին բաներ են համարուում, որ ցնցող զգացումներին սովորած խաղամուրը պլ ևս չէ կարող նրանցով հետաքրքրուել:

Բարեբաղդաբար Պիպօի հայրը այնպիսի մեծ հարստութիւն էր թողել, որ տարւել կամ տանելը չէին կարող նրա վրա պղպիսի կորստաբեր ազդեցութիւն գործել: Թղթախաղի մէջ զոյգը նրան աւելի անգործութիւնն էր եղել քան թէ մոլութիւնը. բացի դրանից՝ նա դեռ շատ երիտա-

սարդ էր, որ անկարելի լինէր ցաւին դարման տանել. նրա անհաստատ ճաշակն էլ պղ էր ցոյց տալի: Ուրեմն, նա կարող էր դեռ ուղղւել, եթէ միայն նրա վրա ուշադրութեամբ հսկող լինէր: Հըսկելու կարեւորութիւնը Բեատրիչէն էլ շատ լաւ էր հասկացել, որովհետեւ, առանց իր վարկը կորցնելու մասին մտածելու, համարեա թէ ամբողջ օրերով իր սիրեկանի մօտ էր անցկացնում: Միւս կողմից՝ մտածելով, որ միօրինակութիւնից Պիպօն կարող էր ձանձրանալ, կանանց յատուկ, կոկէտութեան ամեն տեսակ միջոցներն էր գործ դնում: սանրւելու ձեւ, ման գալը, խօսելու եղանակն անգամ նա միշտ փոխում էր, և վախենալով, որ չը լինի թէ Պիպօն իրենից զըղւի նա ամեն օր նոր ըզգեստներ էր հագնում: Պիպօն նը-

կատում էր պատերազմական այդ
փոքրիկ խորամանկութիւնները,
բայց նա այնքան էլ յիմար չէր,
որ նեղանար դրանց պատճառով:
ընդհակառակը, նա ինքն էլ միե-
նոյն բանն էր անում իր կողմից:
Նրա տրամադրութիւնն ու ձեւերն
էլ այնքան շուտ - շուտ էին փոխ-
ւում, ինչպէս և նրա վզի թաշկի-
նակները: Խսկապէս նա կարիք էլ
չունէր արեւստական միջոցների
դիմելու կանանց դուր գալու հա-
մար. բնութիւնն ինքն էր հոգ
տարել այդ մասին: Այդ պատճա-
ռով էլ նա մի - մի անգամ ասում
էր ծիծաղելով. «, Խարանաձուկը
մի փոքրիկ ձուկն է, իսկ կապրիզը
մի փոքրիկ մոլորութիւն է:»

Այսպէս ապրելով ու եր-
կուսն էլ զւարճութիւնների սիրա-
հար լինելով: շատ համերաշխ
կեանք էին վարում մեր սիրահար-

ւածները: Մի բան էր միայն Բեա-
տրիչէին անհանգստացնում: Ամէն
անգամ ապագոյի մասին կազմած
իր ծրագրների մասին Պիպօին խօ-
սելիս սա բաւականանում էր մի-
այն ասելով: - « Ամէնից առաջ քո
պատկերը նկարենք:

— Խմ ուզածն էլ հէնց
այդ է, պատասխանում էր Բեատ-
րիչէն, - և արդէն վաղուց է, ինչ
մենք պայմանաւորել ենք այդ
մասին: Բայց ի՞նչ ես մտադիր ա-
նել դրանից յետո: Ախր չէ կարե-
լի այս պատկերը իցոյց զնել հա-
սարակութեան առաջ, այնինչ ան-
հրաժեշտ է, սրան վերջացնելուց
յետո, քեզ հասարակութեանը ծա-
նօթացնելու մասին մտածել: Ար-
դեօ՞ք դու մտքումդ մի որե է նիւթ
ընտրե՞լ ես նկարի համար: Եկեղե-
ցակա՞ն պիտի լինի նկարդ, թէ
պատմական:

Երբ նա այսպիսի հարցեր էր առաջարկում, Պիպոն միշտ մի որ և է տոխթ էր գտնում նրան չը լսելու համար. Օրինակ՝ կամ թաշկինակն էր գետնից բարձրացնում, կամ հագուստի կոճակն էր ուղղում, կամ մի ուրիշ այդ կարգի չնչին բան: Բեատրիչէն սկսել էր մտածել, թէ դա արտիստինյատուկ մի գաղտնիք է և թէ Պիպոն չէ ցանկանում հաշիւ տա նրան իր ծրագրների մասին, մինչդեռ Պիպոն նման պարզ մարդ հաղի՛ւ թէ կար և նա ոչ մի գաղտնիք պահել չը գիտէր, նամանաւանդ իր սիրուհուց, որովհետեւ սէր եղած տեղը չէ կարող գաղտնապահութիւն լինել: Զը լինի՞ թէ նա ինձ խտրում է, - մտածում էր Բեատրիչէն, - ու նրա զեջող վարմունքը մի խաղ է միայն, այնինչ նա բոլորովին չի էլ մտածում իր

խոստումը կատարել: Այդ կասկածը նրա մէջ մտած ժամանակ, Բեատրիչէն շատ լուրջ և համարեա թէ գոռոզ կերպարանք էր ընդունում: Զեր զրաւոր խոստումը ես պահել եմ, - ասում էր նա. - դուք ինձ հետ մէկ տարով պայման էք կապել: Այ կը տեսնենք, թէ դուք ո՞ր աստիճան պատւասէր մարդ էք: Բայց դեռ նորա խօսքը չաւարտած, Պիպոն քնքշութեամբ համբուրում էր նորան, կրկնելով. - Ամենից առաջ քո պատկերը նկարենք: Յետո ճարպիկութեամբ խօսակցութեան առարկան փոխում էր:

Դժւար չէ գուշակել թէ որպիսի անհամբերութեամբ էր Բեատրիչէն սպասում այդ պատկերի վերջանալուն: Վեց շաբաթից յետո նա վերջապէս աւարտւած էր: Երբ վերջին անգամ Բեատրի-

չէն դիրք ընդունեց նկարեւելու, նա
այնչափ ուրախ էր, որ չէր կարո-
ղանում հանգիստ նստել. հէնց էն
է շարունակ մօտենում էր նկարին
ու հեռանում իր բազկաթոռի վը-
րա էր նստում և ամեն անգամ
հիացմունքից և ուրախութիւնից
զանազան ձայներ էր արձակում:
Պիպօն դանդաղ էր աշխատում և
երբեմն - երբեմն գլուխը թափա-
հարում էր: Յանկարծ նա յոնքե-
րը ժողովեց և, վրձինները մարբե-
լու համար ծառայող փալատի կը-
տորով մի ակնթարթում, սրբեց նը-
կարի երեսը: Բեատրիչէն իսկոյն
նրա մօտ վաղեց և տեսաւ, որ
պատկերի բերանն ու աչքերը ջըն-
ջել է: Բեատրիչէն էնպէս յուզ-
ւեց, որ չկարողացաւ արասուե-
րը պահել, այն ինչ Պիպօն, հան-
դարտ կերպով ներկերը արկղի
մէջ դարսելով, ասաց. " Հայեացքն.

ու ժպիտը ամենից դժւար է ար-
տայացտել. նրանց նկարելու հա-
մար անհրաժեշտ է ներշնչած
լինել: Ես զգումեմ, որ ձեռքերս
բաւականչափ հաստատ չեն ու չը
գիտեմ էլ, թէ երբ և իցէ նրանք
կը հաստատուեն: "

Այսպիսով պատկերը մնաց
այլանդակաձ, և ամեն անգամ,
երբ Բեատրիչէն նայում էր այդ
առանց բերան ու աչքերի զլխին,
նրա յուզմունքը կրկնապատկը-
ւում էր:

VIII

Ինչպէս ընթերցողը նկա-
տեց, Պիպօն սիրում էր յունական

գինիներ խմելը Թէև արեւելեան
գինիները շատախօս չեն, բայց
լաւ ճաշ ուտելուց յետո, գեսերտի
ժամանակ Պիպօն սիրում էր բըլ-
բըլալ: Բեատրիչէն էլ՝ ամեն ան-
գամ աշխատում էր խօսակցու-
թիւնը նկարչութեան մասին դար-
ձնել: Բայց հէնց որ այդ մասին
խօսք էր լինում, Պիպօն կամ բո-
լորովին լռութիւն էր պահպա-
նում և այդ ժամանակ նրա շըրթ-
ների վրա մի առանձին ժպիտ էր
երևում, ինչ Բեատրիչէն չէր սի-
րուս տեսնել, և կամ արեւստնե-
րի մասին շատ անտարբեր ու մի
տեսակ արհամարհանքով էր խօ-
սում: Այդ խօսակցութիւնների
ժամանակ նրա մէջ յաճախ մի շատ
տարօրինակ միտք էր յղանում:

„ Ի՞նչ գեղեցիկ նկար
դուրս կգա, ասում էր նա. եթէ
Հոսմի Կամպօ Վալչինօն ներկա-

յացնւի արևի մայր մտած ժամա-
նակ: Նկարել մի ընդարձակ հորի-
զոն, ամպի դաշտ. առջևի մասում
երեխաները խաղում են աւերակ-
ների վրա, իսկ երկրորդ մասում
մի երիտասարդ է տեսնուում ան-
ցնելիս, բղամիդի մէջ փաթաթեալ:
Նրա երեսը գունտ է, դէմքի նուրբ
դժագրութիւնը երկար տանջանք-
ներից պլալած են. հարկաւոր է,
որ նրան տեսնողը իսկոյն գուշա-
կէ, թէ նա շուտով պիտի մեռնի:
Մէկ ձեռքում նա բռնել է ներկա-
կալը ու վրձինները, իսկ միւս ձեռ-
քով յենած է մի երիտասարդ կը-
նոջ ուսի վրա, որը ժպտալով զը-
լուխը այս կողմն է դարձրել: Այս
տեսարանը բացադրելու համար,
անհրաժեշտ է նկարի տակ դնել
այն թիւը, երբ այդ դէպքն է
պատահել՝ 1520 թվականի աւագ
ուրբաթ օրը:“

Բեատրիչէն շատ հեշտու-
թեամբ էր հասկանում այդ հանե-
լուկի միտքը: 1520 թվականի ա-
ւագ ուրբաթ օրն էր Ռափայելը
մեռել Հոռմուժ և, չնայած որ շատ
էին աշխատել պտտող աղմուկը
հերքել, բայց անհերքելի փաստ
էր, որ այդ մեծ մարդը իր սիրու-
հոյ թեկերի վրա էր հողին աւան-
դել: Ուրեմն, Պիպօն նախագծած
նկարը պիտի ներկայացներ Ռա-
փայելին մի բանի օր մահից առաջ:
Եւ իրաւի, եթէ այդ տեսարանը
պարզութեամբ ու իսկական ար-
տիստի ձեռքով նկարւէր, կարող
էր շատ գեղեցիկ լինել: Բայց Բեա-
տրիչէն գիտէր ինչպէս վերա-
բերւել այդ ենթադրած նախա-
գծին ու իր սրբեկանի աչքերի մէջ
կարգում էր, թէ ինչ է ուղղում
նա դրանով հասկացնել

2ը նայած որ Էտալիայում

բոլորն էլ միաձայն գաւում էին
Ռափայելի այդ ձեռով մեռնելու
համար, բայց Պիպօն, ընդհակառա-
կը, սովորութիւն ունէր դրւատել
այդիսի մահը. նա յաճախ ասում
էր, թէ որչափ էլ մեծ հանճարի
տէր լինէր Ռափայելը, այնուա-
մենայնիւ նրա մահը աւելի փառա-
ւոր էր քան նրա կեանքը: Այդ
միտքը Բեատրիչէն զայրացնում
էր, թէ և նա չէր կարողանում
Ժպիտը պահել: 2է՞ որ այդ նշա-
նակում էր, թէ սէրը աւելի լաւ
է, քան փառքը, իսկ այդպիսի միտ-
քը եթէ գուր չը կայ կնոջը, գո-
նէ չէ էլ կարող նրան վիրաւորել:
Եթէ Պիպօն մի ուրիշ օրինակ ըն-
տրած լինէր, գուցէ Բեատրիչէն
կը համաձայնէր նրա հետ, «Բայց
ինչու այդ երկու բանը միմեանց
հակառակ համեմատութեան դնել
բանի որ նրանք կարող են իրարու

շատ լաւ յարմարեցն ասում էր Բեատրիչէն. սէրն ու փառքը քոյր և եղբայր են, ի՞նչու ես ուզում գու նրանց բաժանել:

„Երբէք չէ կարելի երկու լաւ բան միաժամանակ անել, — պատասխանում էր Պիպօն: Գու խո չես խորհուրդ տալ վաճառականին իր հաշիւներն անելու ժամանակ և ոտանաւորներ գրել և ո՛չ էլ բանաստեղծին խորհուրդ կտաս նկարչութեամբ պարագել, երբ նա վանկեր է որոնում: Ինչո՞ւ ես, ուրեմն, գու ցանկանում, որ ես նրկարեմ, բանի որ սիրահարւած եմ:“

Բեատրիչէն այլ ևս չէր իմանում ինչ պատասխանել, որովհետեւ նա չէր համարձակուում ասել թէ սէրն զբաղմունք չէ:

„Ի՜հ, ուզո՞ւմ ես Ռափայելի նման մեռնել հարցնում էր նա, եթէ ուզում ես, ինչո՞ւ գու

էլ չէս սկսում անել էնպէս, ինչպէս նա:

— Ընդհակառակը, պատասխանում էր Պիպօն. Ռափայելի նման չը մեռնելու համար է, որ չեմ ուզում նրա պէս անել: Ռափայելը, նկարիչ լինելով, կամ չը պէտք է սիրահարւէր, կամ թէ չէ սիրահարւած լինելով, չպէտք է նկարչութեամբ պարագէր: Այդ է պատճառը, որ նա 37 տարեկան հասակի մէջ մեռաւ, թէև յիշատի որ փառաւոր վախճան ունեցաւ, բայց մահերի մէջ լաւը չը կա: Եթէ նա մի 50 հատ գլուխ - գործոցներ պակաս նկարած լինէր, դա մի դժբաղդութիւն կը լինէր փափի համար միայն, որը ստիպւած պիտի լինէր իր եկեղեցիները մի ուրիշի ձեռքով զարդարել: Բայց 50 դրա փոխարէն Ֆորնարինը մի 50 համբոյր աւելի ստացած կը լինէր

ու Ռաիպելն էլ զերծ կը մնար
իւղաներկի հոտից, որն այնքան
վնասակար է մարդու առողջու-
թեան համար:

— Էհ, չը լինի թէ ինձ
էլ ես ուղում ֆօրնարին դարձնել,
բացազանջում էր Բեատրիչէն.
եթէ ոչ փառքիդ, ոչ կեանքիդ
մասին ես դու հոգ տանում, ու-
ղո՞ւմ ես, որ, ես քու սաւանը կա-
րեմ:

— Ճիշտն ասելով՝ չէ, պա-
տասխանում էր Պիպօն, - բաժակը
բերանին մօտեցնելով. եթէ ես
կարողանայի քեզ կերպարանա-
փոխել, Ստաֆիլէ կը դարձնէի
քեզ*):“

2ը նայած որ Պիպօն խօ-

*) Ստաֆիլէն այն յաւերժա-
հաբան էր, որի վրա Բախտան էր սիրահար-
ւել և որին նա կերպարանափոխեց խաղողի
ողկոյղի: Ծ. հ.

տակցութեանը թեթեւ ձեւէր տալիս,
բայց նա այնչափ էլ կատակ չէր
անում, ինչպէս որ կարելի էր
կարծել: Նրա կատակների մէջ մին-
չև իսկ մի շատ իրաւացի միտք
կար թանգնւած, և ահա թէ իս-
կապէս ինչ էր մտածում նա:

Արևստաղիտութեան պատ-
մութեան մէջ շատ անգամ են խօ-
սել այն մասին, թէ որպիսի զիւ-
րութեամբ էին կատարում մեծ
արտիստներն իրենց զործերը, և
օրինակներ են բերւած այնպիսի-
ները, որոնք կարող են եղել թէ
լաւ աշխատել և թէ անկանոն ու
ծոյլ կեանք վարել: Բայց զրանից
էլ մեծ սխալ չը կա: Անկարելի
բան է, որ փորձւած նկարիչը, որը
վստահ է իր ձեռքի ու համբաւի
վրա, կարողանա յաջողութեամբ
մի զեղեցիկ զործ նկարել այն ժա-
մանակ, երբ նա զւարճութիւնների

և հաճոյքների յետեւիցն է ընկած։ Ասում են, որ Վինչին մի-մի անգամ նկարում էր բարը միւս ձեռքին բռնած․ բայց Ջոկոնդի հռչակաւոր պատկերը չորս տարի մնաց նրա նկարակալի վրա գրւած։ Այդպիսի հազւագիւտ գործերը մի կողմը թողած, որոնք, ի հարկէ, միշտ պարծանքի առարկա են եղել յայտնի բան է, որ իսկական գեղեցիկ նկարները միշտ երկար ժամանակի ու խորասուզւած մտքի արդիւնք են եղել և ճշմարիտ հանճարը չէ կարող առանց համբերութեան լինել։

Պիպոն համոզւած էր այդ օրէնքի մէջ և իր հօր օրինակն էլ աւելի էր հաստատել նրա մէջ այդ կարծիքը։ Եւ յիշաւ, որ զուգահեռ պնդիսի մի յանդուգն նկարիչ չէ եղել ինչպիսին էր Տիցիէնը, եթէ չհաշւենք նրա աշակերտ

Ռուբէնսին։ Բայց որչափ Տիցիէնի ձեռքը աշխոյժ էր, այնքան էլ նրա միայն համբերատար էր։ Իր ապրած 99 տարւա ընթացքում նա շարունակ իր արւեստով էր պարագում։ Իր նկարչութեան սկիզբներում նա սկսել էր մանրակերպիտ զգուշութեամբ և չոր ու ցամաք նկարել, որի շնորհով նրա աշխատութիւնները նմանում էին Ալբերտ Գիւրէի գոթիկական նկարներին։ Երկար աշխատութիւններից յետո՞միայն, նա համարձակեց իր հանճարին հպատակել ու ազատութիւն տալ իր վրձինին․ դեռ պատահում էլ էր, որ նա երբեմն զղջում էր այդ մասին, ու այնպէս եղաւ, որ Միքել—Անջլո, Տիցիէնի մէկ նկարը տեսնելով՝ ասաց թէ շատ ցաւալի է, որ Վենետիկում նկարչութեան սկիզբները նրանակութիւն

չեն տալիս այնքան:

Այս արածս պատմութեան ժամանակներին՝ Աննետիկում մի շատ ցաւալի թեթեւ վերաբերմունք էր թաղաւորում, ինչ արւեստների անկման առաջին նշանն է միշտ: Պիպոն շատ հեշտութեամբ ու շուտ կարող էր իր համար հըռւալ հանել շնորհիւ իր մեծ անւան, փոքր ինչ յանդգնութեան և իր ստացած ուսման, բայց հէնց այդ պատճառով էլ նա այդ բանը չէր ցանկանում: Նա ամօթ էր համարում հասարակութեան տգիտութիւնից օգտուելը և շատ իրաւացի կերպով մտածում էր, թէ ճարտարակերտի որդին չպէտքէ բանդի իր հօր շննածը. իսկ եթէ Տիցիէնի որդին նկարիչ գառնա, նրա պարտականութիւնն է թոյլ չտալ որ նկարչութիւնը իր բարձրութեան առտիճանից ընկնի:

Բայց այդպիսի մի պարտաւորութիւն իր վրայ առնելով, նա, ի հարկէ, պէտք է իր ամբողջ կեանքը այդ բանին նւիրէր: Յաջողութիւն կունենա՞ր արդեօք. այդ յայտնի չէր: Մէկ մարդը շատ ընչին յոյժ է ներկայացնում, երբ նրա դէմ պատերազմողը ամբողջ դարն է. բազմութիւնը նրան այնպէս է բաշտալի, ինչպէս ուժեղ յորձանքը լողորին: Ինչ կարող էր, ուրեմն, դուրս գալ այդ պատերազմից. Պիպոն իր վերաբերեալ չէր կուրանում: Նա նախատեսում էր, որ իր յոյժերը շուտ թէ ուշ կը թուլանան ու ինքը դարձեալ նախկին զարժուութիւնների յետեից կընկնի: Ուրեմն, նրա զոհողութիւնը իշուր պիտի անցնէր, կուզէ այդ զոհողութիւնը կատարեալ լինէր, թէ թերի, և դրանից ինչ արդիւնք. նա

կարող էր ստանալ: Նա այժմ ջահել էր, հարուստ, առողջ և մի գեղեցիկ էլ սիրուհի ունէր. երջանիկ ապրելու և այս բոլորից յետոյ ոչ ոքից նկատողութիւն չը լսելու համար, նրան մնում էր միայն թողնել, որ արեւը ծագի ու մայր մտնի: Նրա ինչի՞ն էր պէտք այսչափ բարիքներից հրաժարւել մի ինչ որ կասկածելի փառքի պատճառով, որին կարող էր նա իսկի չը հասնել էլ:

Այս բոլորի մասին շատ լուրջ մտածելուց յետոյ էր, որ Պիպոն մի տեսակ անտարբերութեան մէջ էր ընկել, որը կամաց կամաց մի բնական բան էր դառնել նրա համար: ,Եթէ մի քսան տարի էլ սովորեմ, ասում էր նա, և եթէ փորձեմ հօրս նմանւել, ես պիտի խուլերի առաջ երգող դառնամ: Իսկ եթէ ոյժս չը պատի, հօրս անունը

պիտի անպատուած լինեմ:» և իր սովորական անհոգութեամբ նա եզրակացնում էր իր միտքը, բացառանջելով, Սատանէն տանինը կարջութիւնը. կեանքը չափազանց կարճ է: «

Մինչ նա վիճում էր Բեատրիչէի հետ, պատկերն էլ մնացել էր իր տեղում չը վերջացրած: Պիպոն մի օր պատահամբ Սերվետների վանքը մտաւ: Մատուռի մէջ շինւած բարձրավանդակի վրա Մարկոի որդի Անջելիօն նա նրկատեց: Դա հէնց այն մարդն էր, որը, ինչպէս քիչ վերեւում ասացի, իրեն էլ Տիցիանելօ էր անւանում: Այս երիտասարդը ոչ մի հիմնաւոր պատճառ չունէր այդ անունը կրելու, եթէ չը հաշուենք այն, որ նա Տիցիէնի հեռաւոր ազգականն էր ու կնունքի անունն էլ Տիտօ էր, ինչ Տիցիէնի էր վերածել, իսկ

Տիցիէնից էլ Տիցիանէլօի, որի շը-
նորհով Աննետիկի բաց բերաննե-
րը նրան ընդունում էին իբրև մեծ
նկարչի հանձարը ժառանգողի
ու սաստիկ ոգևորում էին նրա
տամիանկարների առաջ: Պիպօն
առաջ երբէք չէր հետաքրքրուել
այդ ծիծաղելի խարդախ մարդով:
բայց այս վայրկեանին, կամ այդ
անձնաւորութեան հետ երես առ
երես պատահելը դուր չեկաւ նրան,
կամ թէ սովորականից աւելի լըր-
ջութեամբ իր վարձը գնահատելու
պատճառով, նա մօտեցաւ բար-
ձրաւանդակին, որը շատ անհաս-
տատ սիւների վրա էր ամրացրած,
և մի աքացի խփելով այդ սիւնե-
րից մէկին, վայր դրեց: Բարեբաղ-
դաբար բարձրաւանդակը իսկոյն
վայր չնկաւ, այլ այնպէս ճոճւեց,
որ կեղծ Տիցիանէլօն նախ հար-
բածի նման օրօրւեց, յետոյ, հա-

ւասարակշռութիւնը կորցնելով
ընկաւ իր ներկերի մէջ ու շատ
զարմանալի կերպով լղուեց նը-
րանցով:

Այլևս դժւար չէ երևակա-
յել թէ ինչպէս բարկացած էր նա
երբ տեղիցը վեր կացաւ: Նա իս-
կոյն վայր իջաւ բարձրակոյնդա-
կից և Պիպօին մօտեցաւ հայհոյելով:
Այն վայրկեանին, երբ նրանք սու-
րեբն էին մերկացնում սրբավայրի
մէջ, մի բահանա նրանց մէջտեղը
նետուեց բաժանելու աղօթողներին
աւելի կրօնամոլները սկսեցին
դուրս փախչել վախեցած, երեսնե-
րին շուտ—շուտ խաչակնքելով:
Իսկ աւելի հետաքրքիրները շտա-
պեցին շրջապատել նրանց: Տիտօն
բարձր ձայնով աղաղակում էր, թէ
այդ մարդը ուղում էր իրեն ըս-
պանել, ուստի նա արդարութիւն
էր պահանջում. վայր դրած սիւնն

էլ այդ եղեոնագործութեան ապացոյց էր: Ներկա եղողներն սկսել էին իրարանցումի մէջ ընկնել և նրանցից մէկը, որ միւսներից աւելի համարձակ էր, ուղեց Պիպօի օձիքիցը բռնել: Պիպօն, որը բոպէական բարկութեան աղգեցութեան տակ էր այդպէս վարել և այժմ ծիծաղով էր նայում այդ բոլոր տեսարանի վրա, տեսնելով, որ ինքը բանտ տարւելու վտանգի մէջ է գտնուում և որ իրեն մարդասպան են անւանում, բարկութիւնից կատաղեց: Իրեն ձերբակալողին մի կողմ հրելուց յետո, նա Տիտօի վրա յարձակեց:

«Այդ բեզ պէտք է, - գոչեց նա, Տիտօին բռնելով, - բեզ պէտք է օձիքից բռնել ու Սուրբ Մարկոսի հրապարակը տանել կախելու իրրե գող—աւազակի: Դու գիտե՞ս, ում հետ ես խօսում, անունների

յաւիշտակի՞չ: Ես կոչւում եմ Պօպօնիօ Վեչելիօ, Տիցիէնի որդի: Քիչ առաջ բո փթած հիւղին ես արացի խփեցի, բայց եթէ իմ տեղ հայրս լինէր, հաւատա, որ Տիցիանելօ անունը կրել սովորեցնելու համար, նա բեզ այնչափ կըտորէր բարձրաւանդակի վրա, որ դու այնտեղից փթած խնձորի պէս վայր կընկնէիր: Բայց գործը դրանով չէր վերջանաւ. արժանի վարձատրութիւնը բեզ տալու համար, նա ականջիցդ կը բռնէր, ա՛յ դու անամօթ աշակերտ, և բեզ կըտանէր այն արհեստանոցը, որտեղից դու փախել ես, դեռ մի շնորհքով գլուխ նկարել չսովորած: Ի՞նչ իրաւունքով ես դու աղտոտում այս վանքի պատերը և ի՞նչպէս ես համարձակուում իմ անունը բո տամկանկարների տակ դնել: Վորի՛ր նախ անատօմիա սովորիր և մի

տասը տարի մարմնի մկանունքներ
նկարելով զբաղւելիւր, ինչպէս ես
եմ արել իմ հօր մօտ, և
այն ժամանակ մենք կը տեսնենք,
թէ ո՞վ ես դու և կամ թէ ար-
դե՛օք դու արժանի՞ ես անուն ու-
նենալու, թէ ո՛չ: Իսկ մինչև այդ ժա-
մանակը դու չը համարձակես բեղ
սեպհականացնել այն, ինչ ինձ է
պատկանում, եթէ ոչ՝ կը վերցնեմ
ու քեզ ջրանցքի մէջ կը նետեմ, որ
մի անգամից ընդ միշտ դու մի լաւ
մկրտուես:”

Այս խօսքերի վրա Պիպօն
եկեղեցուց դուրս եկաւ: Հէնց որ
ամբողջ լսեց նրա անունը, իսկոյն
հանդարտեց. նրանք յետ քաշե-
ցին Պիպօին ճանապարհ տալու
համար և հետաքրքրութեամբ նա-
յում էին նրա յետեից: Սա եկե-
ղեցուց ուղղակի փոքրիկ տունը
փախաւ, որտեղ Բեատրիէն ըս-

պատում էր նրան: Առանց այդ միջ-
նադէպի պատմութիւնը անելու
համար ժամանակ կորցնելու, նա
վերցրեց ներկակալը և, դեռ բար-
կութիւնից յուզւած, նստեց պատ-
կերի վրայ աշխատելու:

Դեռ մի ժամ չանցած,
պատկերը վերջացած էր: Նկարի
մէջ նա միաժամանակ ուրիշ փո-
փոխութիւններ էլ մտցրեց. ամե-
նից առաջ նրա ամենաաննկատելի
մանրամասնութիւններն ուղղեց.
զգեստներին աւելի աղատ դիրք տը-
ւեց, Ֆօնը և կողմնակի առարկա-
ները ըստուշ արեց, որոնք շատ
կարեւոր տեղ են բռնում վեճե-
տիկեան նկարչութեան մէջ: Այդ
ընդորից յետոյ նա սկսեց բերանն
ու աչքերը նկարել և վրձինի մի
քանի հարւածով յաջողեց ցանկա-
ցած արտայայտութիւնը տալ նը-
րանց: Աչքերը բացղր և հպարտ

արտայայտութիւն էին կրում,
շրթները, որոնց վերեւի մասում
մի թեթեւ աղուամաղ էր երևում,
կիսաբաց էին. առամները մարդար-
տի նման փայլում էին և, կարծես
թէ, հէնց հիմա խօսքը պիտի դուրս
թռչէր բերանից:

Թագադրւած Վեներա
չես կոչի դու, ասաց Պիպօն, երբ
ամեն բան վերջացրած էր, այլ
կկոչւես սիրահարւած Վեներա:²

Դժուար էր գուշակել Բեա-
տրիչէի ուրախութիւնը. մինչ
Պիպօն աշխատում էր, հազիւ էր
նա համարձակում շունչ քաշել:
Պիպօն համբուրեց և, հարիւր ան-
գամ նրան շնորհակալութիւն յայտ-
նելուց յետոյ, ասաց, թէ ինքը
այլևս չէ ցանկանում նրան հիցի-
անել՝ անւանել, այլ հիցիէն: Օր-
ւայ միւս մասը նա անգաղար այն
անհամար գեղեցկութիւնների մա-

կրկնում: Եւ այսպիսով մինչև իր
մահը նա հաւատարիմ մնաց իր
ծուլութեանը. իսկ Բեատրիչէն էլ,
ասում են, հաւատարիմ մնաց իր
սիրո մէջ: Երկար ժամանակ նը-
րանք ապրեցին իրրեւմտիւններ,
և ցաւալի է, որ այդ բացայայտ
միութիւնից վերաւորւած, Լորե-
դանների հպարտութիւնը ոչնչա-
ցրել էր Բեատրիչէի նկարը, ինչ-
պէս որ պատահարը ոչնչացրեց
հիցիանելոյ առաջին նկարը:³)

*) Ինչպէս այս, նոյնպէս և վեպի-
կիսնախորդ ոտանաւորի, թարգմանութիւն-
ները մեր երիտասարդ բանաստեղծ Պ. Զ.
Բալուզեանին են: Ծ. Թ.

**) Նկարների սիրահար հռչակա-
ւոր Ռ. Դոգլիոնի հետախուզութիւնների
շնորհով է, որ իմացել է, թէ այդ նկարը
գոյութիւն է ունեցել: Ծ. Զ.

ԱՏՐՊԵՏԻ ԵՐԿԵՐԸ ԺԱՄԻՈՒՄ ԵՆ

Վ. Ի. Պ. Ա. Կ. Ա. Ն.

ԵՐԿԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ Տառք Պատ. քրմանայերի կեանքից.

ՎԻՒՔԵԱԼԱՅԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ եւս

ԱԼՄԱՍ Ա. հասոր եւս

ԱԼՄԱՍ Բ. հասոր եւս

ՋԱՌԱՀԵՐ Վերջին Ռուս - Թուրք. կռից արկած,

ՎԻՊԱԿՆԵՐ Երկու վեպ. Թրմանայերի կեանքից.

ՇՃՃԱԾՆԵՐԸ պատկերներ Տանկանայոց կեանքից

ԿԱՐԵԼԻ՞ Է՛ ՍԻՐԵԼ պատմական վեպ

ԱՄԷՆ ՄԻ ՀԱՏՈՐԸ մէկ քր. կամ չիսգ դռ.

Ընտիր քրքի վրա իւրաքանչիւր հս. երկու քր. տառք դռ.

ԽՆԻ - ԿԱՐԱՊԵՏ Թրման. կեանքից մի քրք.

ԴՌՈՒ - ԵՂԻԿ եւս եռեսուն կ. եռեսուն շն.

ՇԵՆՈՑ եւս եռեսուն կ. եռեսուն շն.

ԺԱՌԱՆԳՆԵՐ եւս եռեսուն կ. եռեսուն շն.

ՐԵՐՍ. ԱՌԱՔԵԼԸ քաղցրահամ կ.

ԹՈՒԼՈՒՄԲԱԶՆԵՐ եւս տառք կ. տառք շն.

ԳԻՆՆԷ 15 հոգ. հԼՄ 15 թԱՀԻ

974

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0302000

6707